

Pravo na zasnivanje istospolnih zajednica i posvajanje djece u Hrvatskoj i u Europi

Ivković, Marina

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Catholic Faculty of Theology / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:120:940873>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-25**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Catholic Faculty of Theology](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET U ĐAKOVU

PRAVO NA ZASNIVANJE ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA I
POSVAJANJE DJECE U HRVATSKOJ I U EUROPI

Diplomski rad

Mentor:

doc. dr. sc. Suzana Vuletić

Student:

Marina Ivković

Đakovo, 2015.

Sažetak

U ovom radu se analizira fenomen homoseksualnosti, pokušava odrediti njezin pojam i vrste te pronaći uzroke. Želi se ukazati na njezino povijesno postojanje u raznim društvima i na današnje agresivno širenje homoseksualnosti kao opravdanog stava.

Naglasivši najprije osnovne istine o spolnosti i spolnom identitetu u početku se ispituje fenomenologija homoseksualnosti i pokušava joj se dati odrednica. Potom se utvrđuje njezina opstojnost kroz povijest u svim poznatim društvima i njezino naglo i brzo širenje u današnjem sekulariziranom društvu, kao i borba gay udruga da se homoseksualno ponašanje prizna sasvim normalnim u društvu i u Crkvi.

Ističe se da su sva društva i kulture kroz povijest poznavale fenomen homoseksualnosti, posebice grčko društvo, davale mu različita imena, ali je tek krajem 19. stoljeća započelo znanstveno istraživanje i tumačenje. No taj fenomen je i do danas ostao neprotumačiv. Ni znanstvenici se u potpunosti ne slažu oko toga što sve može utjecati na nastanak homoseksualnosti. A s obzirom na to da nije moguće postaviti jasnu dijagnozu, ne može se ni precizno govoriti o načinu liječenja.

Na kraju se ispituje Crkveni stav o fenomenu homoseksualnosti, njegovoj moralnoj prosudi kao i pastoralnom odnosu prema osobama koje sebe doživljavaju kao homoseksualne. Prema Katekizmu Katoličke Crkve homoseksualnost je ne-naravna, ne-zdrava, ne-uredna sklonost, a ne zadano determinirano stanje. Homoseksualni se odnosi protive naravnom zakonu. Oni spolni čin zatvaraju daru života. No prema osobama homoseksualnih sklonosti treba se odnositi s poštivanjem, suosjećanjem i obazrivošću i izbjegavati prema njima svaki znak nepravedne diskriminacije. Također je stajalište Crkve da se svaki pokušaj legaliziranja homoseksualnog braka smatra nedopuštenim i neopravdanim.

Ključne riječi: *homoseksualnost, istospolna zajednica, zasnivanje obitelji, posvojenje djece, brak, pravo*

Summary

In this paper homosexuality is analyzed as a phenomenon, and attempts to determine its concept and types by finding the cause of their appearance. It is pointed out to her historical existence in different societies, and to present aggressive spread of homosexuality as a justified attitude. First, emphasizing basic truth about sexuality and sexual identity, in the beginning the phenomenology of homosexuality is examined and guidelines are given. Further is establishing the existence of homosexuality in all known historical society and its spread in today's secularized society, with the fight of gay association to recognize homosexual behavior quite normal in society and the Church.

It emphasizes the understanding of the phenomenon of homosexuality through the historical society and cultures (especially the Greek society which used different names), but only at the end of the 19th century began scientific research and interpretation. However, this phenomenon is up to the present remained unexplained because scientists still disagree about what can all affect to the occurrence of homosexuality.

Finally, it is examined the Church attitude about the phenomenon of homosexuality, his moral judgment and pastoral relationship with people who see themselves as homosexuals. According to Catechism of the Catholic Church homosexuality is not natural, its unhealthy and disordered preference, but not default determined condition. Homosexual relations are in contrary to the natural law, and with sexual act they are closing the gift of life. However, according to the developed laws on human rights, towards to persons of homosexual tendencies should be treated with gentleness and avoid any sign of unjust discrimination. Finally, it is important to conclude that the Church condemns any attempt to legalize homosexual marriage and it considers as inadmissible and unjustified.

Ključne riječi: homosexuality, same-sex union, establishment of a family, adoption of children, marriage, law

Uvod

Čovjekova je narav kompleksna stvarnost, a time i granice njegove slobode. U dihotomiji između naravi i slobode nalazi se predmet ovog diplomskog rada. Je li čovjek apsolutno slobodno biće, koje su granice njegove slobode i je li svaki izričaj njegove sklonosti slobodan, a samim time i opravdan i zaslužuje li mjesto u civilnom pravu i opravdanost u društvu? U tom kontekstu se pitamo i o homoseksualnim sklonostima. To je pitanje kojim se bave mnoge društvene, socijalne, psihološke pa i teloške institucije, svaka sa svoga stajališta.

Pokušavajući ući u srž problema želja nam je ovim diplomskim radom ukazati na neke uzroke nastanka homoseksualnosti, kao i pojavnost homoseksualne sklonosti kroz cjelokupnu povijest. Iako je ona uvijek postojala, različito se kroz povijesne epohe interpretirala. No uvijek je kao izraz ljudskog nemoralna bila sankcionirana. Razvojem društva javljaju se pokreti i udruženja koja homoseksualnost smatraju dijelom ljudske naravi koja polako ulazi u samu srž društvenog uređenja postaje normalno društveno ponašanje. Suvremeno društvo stavlja čovjeka za polazište svih normi i vrijednosti. Takvim pristupom normama i slobodi ostavlja se dojam da je čovjeku sve dozvoljeno, time i sve moralno, a kao takvo i opće prihvaćeno. Stoga nije se za začuditi što se i homoseksualnost prihvaća kao vid čovjekove slobode. Osobe koje u sebi pronalaze te sklonosti ne vide u tome ništa loše, smatraju opravdanim zahtjeve koje se u suvremenim društvima za njih traže, a to su u prvom redu pravo na zasnivanje istospolne zajednice (neki čak traže da se to naziva brak) i pravo na posvajanje djece. Čitajući diplomski rad vidjeti ćemo da takve organizacije i udruženja u mnogočemu uspjevaju i da prava takvih manjinskih zajednica itekako dolaze u prvi plan.

Želimo moralno vrednovati to stanje, no cilj tog vrednovanja nije isključivo osuda, a pogotovo odobravanje takvog stanja, već iznalaženje pozitivnih mogućnosti istinskog ljudskog ostvarivanja polazeći od takvog stanja.

Crkva se kao nositeljica temeljnih vrijednosti s time nikako ne može složiti. Pokušavajući razumjeti i pomoći svakom čovjeku, pa i onom koji se s takvim (homoseksualnim) težnjama mora nositi, ostaje dosljedna temeljnom stavu da je zakonsko priznavanje zajednica osoba istoga spola teška nepravda i žrtvovanje općeg dobra i potpuno iskrivljavanje temeljnih vrednota.

U prvom dijelu rada definiramo fenomen homoseksualnosti prema njegovim temeljnim odrednicama kao što su pojam homoseksualnosti. Detaljnije objašnjavamo uzroke nastanka, oblike kao i posljedice koje homoseksualnost sa sobom nosi. Zaljkučni dio prvog odlomka odnosi se na društveno normiranje homoseksualnosti.

U drugom dijelu rada se bavimo katoličkim stavom o homoseksualnosti gdje pored govora o heteroseksualnosti i seksualnosti samoj, donosimo tradicionalni stav Crkve prema homoseksualnosti ali i tendencije nekih teologa za liberalizacijom stava Crkve spram homoseksualnih osoba.

Treća cjelina se odnosi na pravo na zasnivanje istospolnih zajednica u Europi. Onovna tema ovog poglavlja je osnivanje i razvoj homoseksualnih udruženja i pokreta i njihov utjecaj na civilno zakonodavstvo u Europi.

Četvrta cjelina definira samo poimanje braka a povezano s tim i tenencije istospolnih zajednica za izjednačavanjem istospolnih zajednica s brakom i posvajenje djece. Finalni odlomak donosi u kojoj mjeri homoseksualne osobe ostvaruju prava u Hrvatskoj.

1. POJAM HOMOSEKSUALNOST I UZROCI NASTANKA

Definirajući najprije osnovne istine o spolnosti i spolnom identitetu, ispituje se fenomenologija homoseksualnosti i pokušava joj se dati odrednica.

1.1. Pojam homoseksualnost

Homoseksualnost se kroz povijest, a i danas, redovito osuđivala, smatrana je nemoralnom i štetnom za društvo. Homoseksualne osobe su odbacivane, kažnjavane i prezrene. S jedne strane neodoljiva homoseksualna sklonost, a s druge strane društvena neprihvaćenost i odbačenost zbog takvog načina života i ponašanja, nužno čine da osobe žive podvojenim životom. Budući da je vrlo teško živjeti podvojenim životom i zbog osjećaja stvarne odbačenosti od društva, homoseksualne osobe javno istupaju u svoju obranu i u obranu svojeg prava da budu drukčije. Ta obrana, pojedinačna ili zajednička, posebno je naglašena kod onih homoseksualaca koji svoju sklonost doživljavaju kao svoju narav. Zato se na različite načine bore protiv društvene diskriminacije i netolerancije spram sebe i žele mijenati mentalitet ljudi i zakonodavstvo pojedinih država. Homoseksualnost se opravdava kao jedna od normalnih varijanti življenja seksualnosti, pa se zato traži njezina javna dopuštenost.¹

Pod homoseksualnošću shvaćamo ljudsko stanje neke osobe koja je na razini spolnosti konstitutivno usmjerena prema partneru istog spola. Termin za homoseksualnost prvi put je 1869. godine u literaturu uveo mađarski liječnik dr. Benkert, smatrajući ju protuprirodnom sklonošću prema osobama istog spola.

Etimologija pojma homoseksualnost dolazi od grčke riječi *homois* (=isti) i latinske riječi *sexus* (=spol) te označava istospolnost. Sami homoseksualci i njihovi branitelji rado za sebe rabe pojam gey koja uključuje ponos osobe zbog svoje homoseksualnosti.² Izraz gey je oznaka i za soci-politički identitet i nastaje odlukom za homoseksualni život.³

Možemo reći da se homoseksualnost izražava kroz sljedeća ponašanja:

- homoseksualnost nije samo spolna pojava, već antropološko stanje jednog ljudskog bića;

¹ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 73.

² Usp. P. ŠOLIĆ, *Isto*, str. 64.

³ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 65.

- antropološka osobitost homoseksualaca ima svoj korijen i svoje najočitije očitovanje osobito na razini spolnosti;
- homoseksualac je svjestan da ima isključivo sklonost prema nekomu tko je istog spola;
- homoseksualac je onaj tko je to konstitutivno, a ne samo ponašanjem; tko psihički doživljava odnos svog stvarnog stanja; tko želi naći prikladne kanale za svoje realiziranje kao homoseksualac;
- pod homoseksualnošću ne podrazumjevamo izravno i isključivo homoseksualna ponašanja, nego homoseksualno stanje jednog bića koje, kroz svoja stanovita ponašanja, traži osobnu realizaciju;
- iz definicije homoseksualnosti treba isključiti one oblike koji su, unutar homoseksualnog stanja, neobični ili nastrani, kao na primjer: prostitucija, silovanje i sl.; kao što heteroseksualnost nije definirana svojim devijantnim situacijama, isti kriterij se mora primijeniti za izražavanje pojma homoseksualnosti.⁴

Za seksologe je homoseksualnost seksualna devijacija, odnosno, anomalija u razvoju i življenju seksualnosti, i fizičkom i psihičkom. Ona je određena fiksacija ili regresija na infantilno življenje seksualnosti, gdje je u prvi plan stavljen autoerotizam. Stoga je homoseksualnost uvijek posesivna a nikad darivajuća, nedostaje joj komplementarnost koja svoje korjene ima u spolnoj različitosti muško-žensko.⁵

1.2. Uzroci nastanka homoseksualnosti

Iako prevladava mišljenje da je homoseksualnost nešto što je osoba stekla, osobito kroz odgoj i pod utjecajem društvenih faktora, ne isključujući faktore nasljedne naravi, ipak, autori se slažu da je homoseksualnost plod različitih uzroka, a možemo ih podijeliti na one biološke, psihološke i društvene naravi.

Uzroci biološke naravi - neki drže da bi tjelesna struktura osobe također mogla biti uzrok homoseksualnosti (jačina kostiju i mišića, uska ramena isl.) ili vanjski izgled osobe (velika dobrota, mladenački izgled lica isl.). Također, hormoni bi mogli utjecati na pojavu homoseksualnosti u smislu da bi ona ovisila o prisutnosti ženskih sekundarnih hormona u muškarcu i muških u ženi. Neki smatraju da je homoseksualnost

⁴ Usp. V. VALJAN, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002., str. 156.

⁵ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 66.

genski uvjetovana - iako, vrlo su rijetke osobe s genskim uzrocima homoseksualnosti i znanstveno nije dokazano da je homoseksualnost urođena.

Uzroci psihološke naravi - prema Freudu i njegovim sljedbenicima jedan od uzroka homoseksualnosti bi mogao biti zaustavljanje u jednoj fazi ili vraćanje na prethodne faze seksualnog razvoja osobe. Prije su gotovo svi, a još i danas mnogi liječnici i terapeuti smatraju homoseksualnost smetnjom u razvoju djeteta i mlada čovjeka. Imamo i bivše homoseksualce koji pripovijedaju o svojim nekadašnjim homoseksualnim osjećajima, ali ponekad kažu su im bile privlačne osobe suprotnog spola. Homoseksualnost je često plod lošeg odnosa djeteta prema roditeljima, plod loše seksualne identifikacije zbog poremećenih odnosa sa roditeljima. Jedan od važnijih uzroka homoseksualnosti je i pogrešan odgoj djeteta. Određene neuroze bi mogle prouzrokovati homoseksualnost, npr. strah od odgovornosti.⁶

Društveno uvjetovane teorije - o usvajanju spolnih uloga, pojavljuje se i genetička teorija, tj. teorija o genetski predodređenoj homoseksualnosti. Jednostavnije rečeno, homoseksualnost je genetski prenosivi kod koji nastaje tijekom mitoze i mejoze i nosimo ga u svojoj DNA strukturi. Ta teorija zadobila je maha s usporednim detaljnijim proučavanjem DNA lanca ali i kao nusprodukt proučavanja nasljeđivanja prilikom kloniranja. Kad bi homoseksualnost bila nasljedna, onda bi homoseksualci morali s vremenom izumrijeti. Oni onda sigurno u iznimnim slučajevima imaju heteroseksualne odnose jer bi se te homoseksualne predispozicije mogle jedino tako prenijeti. Ta pak osobina ne bi bila naslijeđena u svakom slučaju pa bi se, čisto matematički gledano, njihov broj morao trajno smanjivati.⁷ Usprkos svemu Homoseksualni gen do danas nije točno identificiran. Jedna od teorija koja se do sada pokazala bespredmetnom je i biokemijska teorija koja homoseksualnost tretira kao posljedicu nesrazmjera u količini spolnih hormona. Na temelju izvještaja stručnjaka može se vidjeti da ta tvrdnja o urođenoj homoseksualnosti nije održiva. Ne postoji dokaz da bi homoseksualnost moglo biti nešto nasljedno, nema znanstvenog dokaza za to. Ne postoji nepobitno zadovoljavajuće tumačenje ljudske homoseksualnosti. Sve manje se uzima u razmatranje tzv. organska teza, koja je u homoseksualnosti gledala lik tjelesne međuspolnosti na nasljednoj osnovi, a koja bitno djeluje kroz dinamizam

⁶ Usp. S. VULETIĆ, *Bioetika, Scripta ad usum privatum*, KBF, Đakovo, akad. god. 2014./2015.

⁷ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 54.

hormonske spolnosti. Čini se da ni hormonski poremećaj, ondje gdje se može dokazivati, ne igra važnu ulogu, a hormonsko liječenje donosi čak protivan učinak.⁸

Biološka istraživanja su pokušala dokazati da je za homoseksualnu pojavu odgovorno jedno područje mozga koje se zove intersticijski nukleus arteriornog hipotalamusa (tzv. INAH3), koji je kod žena obično manji, nego kod muškaraca. Tako se pokušalo objasniti i činjenicu da postoji veći postotak homoseksualnosti kod muškaraca. Istovremeno ispitivanje blizanaca je pokazalo da postoji i genetska komponenta homoseksualnosti, ali to ipak nije u svim slučajevima. Svakako da na homoseksualnost utječu mnogi psihološki i sociološki momenti u čovjekovu razvoju, a značajnu ulogu igra i obiteljski odgoj.

Treba istaknuti da 1976. Godine, Američko psihijatrijsko društvo, uklanja homoseksualnost s liste mentalnih bolesti i da za današnju psihijatriju homoseksualnost nije psihijatrijski poremećaj, a prema mišljenju Hrvatske liječničke komore ne smatra se ni bolešću.⁹

Neki američki terapeuti govore kako homoseksualnost nije seksualni problem, nego poremećaj u razvoju s obzirom na vlastiti identitet. Pored drugih čimbenika, čini se da važnu ulogu ima odnos s ocem. Taj podatak stručnjaka važan je za Crkvu i za svakoga odgojitelja. Ako je pak očeva muškost važna za razvoj djeteta, onda je i govor o Bogu Ocu također važan na razvojnoj-psihološkoj razini, a to isto vrijedi i za položaj muža u obitelji.¹⁰

Crkva nema vlastito mišljenje o podrijetlu istospolne sklonosti čovjeka. U tome pitanju ona je ovisna o odgovarajućim istraživanjima i od njih treba učiti, kako je ustvrdila i izjava Kongregacije za nauk vjere.

Društveni činitelji koji mogu uvjetovati nastanak homoseksualnosti su razni. Osobito su veliki gradovi bili prikladni za nastanak i širenje homoseksualnosti zbog velike seksualne subkulture koja u njima cvjeta.

Jedan od glavnih društvenih činilaca koji potiču homoseksualnost jest sve slobodnija erotska literatura i pornografija. Otvoreno se piše i promiče

⁸ Usp. V. VALJAN, *Moral spolnosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002., str. 159.

⁹ L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 248.

¹⁰ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 61.

homoseksualnost. O njoj se piše i govori kao o estetici, a ne kao devijaciji i nenormalnosti.¹¹

1.3. Oblici homoseksualnosti

Da je osoba prema svojoj strukturi homoseksualna, može se vidjeti iz nekoliko kliničkih znakova: dugotrajna seksualna privlačnost prema osobama istog spola, sadržaj seksualnih fantazija usmjeren prema osobama istog spola, nikakva ili slaba erotična privlačnost prema osobama suprotnog spola, upuštanje u homoseksualne aktivnosti makar nakon toga uslijedio osjećaj krivnje i grešnosti.

Spomenuti klinički znakovi nisu jednaki kod svih homoseksualnih osoba. Neke osobe imaju samo sklonosti prema suprotnom spolu, ali se ne upuštaju u homoseksualnu aktivnost. Drugi opet tako snažno osjećaju homoseksualnu sklonost koja ih na neki način prisiljava na homoseksualnu aktivnost. Neki branitelji homoseksualnosti tvrde da je homoseksualnost način življenja ljudske seksualnosti, ništa manje vrijedan naspram heteroseksualnosti.¹²

Razlikovanje oblika i razina u življenju homoseksualnosti vrlo je važno radi što boljeg upoznavanja uzroka homoseksualne sklonosti i ponašanja, kao radi što prikladnijeg moralnog vrednovanja i odgojno-pastoralnog postupanja i rada s homoseksualnim osobama.

U prvom redu potrebno je razlikovati homoseksualnu sklonost od aktivnosti.

1. Sklonost je nešto što osoba u sebi osjeća i nosi, nešto što redovito nije svjesno izabrala. Tu svoju sklonost osobe doživljavaju više ili manje intenzivno, više ili manje su svjesne, lakše i teže njome gospodare.
2. Konstitutivnu ili pravu homoseksualnost imamo kada duševno ili tjelesno normalan čovjek osjeća dugotrajnu i isključivu sklonost prema istome spolu. Za takvu osobu drugi spol i ne dolazi u obzir; čak joj je i odvratn. Osoba je stalno i protiv svoje volje usmjerena prema osobi istog spola. Tako snažno usmjerena da ne može drukčije živjeti. Osoba je takva zbog nekog urođenog instinkta ili patološke konstitucije i drži se da je neizlječiva. Kod tog oblika homoseksualnosti u prvom je planu spolna aktivnost radi užitka,

¹¹ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str.84.

¹² Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 66.

interes je usredotočen na tijelo, seks, užitak. Istraživanja pokazuju da je u cjelokupnoj populaciji takvih svega 4% među muškarcima.¹³

Za razliku od homoseksualnosti koja nastupa npr. u zatvorima ili zarobljeničkim logorima kao nadomjestak za heteroseksualne aktivnosti, istospolna se sklonost prikazuje kao genetski ili biološki uvjetovana urođena sklonost. Budući da je ono urođena sklonost, predispozicija, homoseksualno usmjerenje je nepromjenjivo stoga nije moguće ni nekoga navesti na homoseksualnost i pokušaji terapije¹⁴ nisu samo neučinkoviti, nego i neka vrsta nasilja nad naravi koja je homoseksualno usmjerena.

Ako je urođena, onda je ta istospolna sklonost nekog čovjeka sastavni dio njegove biti. Dotična osoba treba postati svjesna svog homoseksualnog identiteta te prihvatiti svoju homoseksualnu sklonost, u čemu mladima treba pomoći. To prije svega znači i da osoba koja se osjeća homoseksualno može i treba integrirati tu istospolnu sklonost u svoj ljubavni život. To vrijedi i za one koji se ne osjećaju tako: prihvatiti čovjeka uključuje i prihvaćanje njegove homoseksualne sklonosti. Uskraćivanje tog pristanka bila bi nepravda prema njemu i može dovesti do teških depresija sve do pomisli na samo ubojstvo.¹⁵

1.4. Posljedice homoseksualnosti

Jedna od najčešćih posljedica homoseksualnosti jest osamljenost osobe. Uzrok te osamljenosti je egocentrizam i narcisoidnost, koji ga ometaju da stupi u normalne odnose s osobama oko sebe.

Homoseksualna sklonost, a osobito homoseksualna aktivnost, uzrokuje osjećaj krivnje i grijeha. Ako su takve osobe kršćani onda se kod njih javlja ne samo psihički osjećaj krivnje, nego i moralni osjećaj straha, jer su svjesne da njihovo ponašanje nije u skladu s Božjom voljom. Ima međutim onih koji sebe olako oslobađaju osjećaja krivnje i grijeha, smatrajući svoje ponašanje normalnim i moralnim.

Homoseksualnost je ujedno sindrom i različitih neuroza. Neurotičnost homoseksualne osobe očituje se na više načina: kao psihički mazohizam, strah i bijeg od drugog spola, objektiviziranje partnera, stalna seksualna neutaženost, depresija, agresivnost, patološki osjećaj krivnje, ljubomora, podsvjesna potreba da se bude žrtva,

¹³ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 71.

¹⁴ Pojam „terapija“ logički pretpostavlja „bolest“, nepravdedno je čak i govoriti o tome.

¹⁵ Usp. *Isto*, str. 39.-40.

strah od seksualnosti, užitak u mazohističkim rizicima, naglašena nestabilnost osobe, infantilnost.¹⁶

Homoseksualne osobe osjećaju oko sebe određeno nepovjerenje, prezir, odbacivanje, osjećaju da su u društvu drugorazredne, stoga traže druge sebi slične osobe. Tako stvaraju homoseksualne skupine u kojima se bolje osjećaju, nadilaze osjećaj osamljenosti, imaju osjećaj da su shvaćene i prihvaćene.¹⁷

Brak i obitelj pridonose društvu onako kako to samo brak i obitelj mogu. Pod time se misli na reprodukciju i stvaranje ljudskog bogatstva. Kada postoji velik broj obitelji koje ne daju takav doprinos društvu onda je i opstanak jedne cijele nacije u opasnosti, sam fizički, ali i kulturološki i politički opstanak. Homoseksualni brak ne pridonosi društvu ni po jednoj od navedenih točaka. On ne može djeci darovati život bez nasljednog materijala trećih osoba, a kamoli djeci dati ono što im najviše treba: oca i majku. Taj nedostatak će uvijek biti prisutan, bez obzira na to koliko su partneri u istospolno zajednici puni ljubavi i koliko su brižni roditelji. Ljudi koji žive u heteroseksualnom braku i oni koji žive sami morat će izdvajati novac zanove financijske privilegije homoseksualnih partnera.¹⁸

1.5. Društveno normiranje homoseksualnosti

Polazeći od etnološkog i kulturološkog gledišta, razna istraživanja pokazuju da je seksualnost u svim civilizacijama uvijek bila regulirana i normirana u svim epohama i kulturama, kod svih naroda. Nisu poznati ni jedna kultura ni narod koji nemaju reguliranu seksualnost i seksualni život. To je u funkciji zajedničkog života i obitelji. Ali unatoč svojoj raznolikosti, postoje neke temeljne oznake prisutne u svim normama. Jedan zajednički element svim normiranjima seksualnosti jest taj, što nije sveden na čisto biološki, nego je više društveno-kulturnog karaktera.

Da društveni život bude stabilan i normalan, da se seksualni impuls pravilno usmjeri, da se ograniči seksualni promiskuitet, da se osobe ne zatvaraju u sebe, već da su otvorene zajednici i komunikaciji, potrebno je normiranje čovjekove seksualnosti. U konačnici, norme su potrebne zbog nagonskog elementa u ljudskoj seksualnosti, stoga

¹⁶ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 66.

¹⁷ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 79.

¹⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 259.

su potrebni izvanjski kanalizatori i usmjerenja da bude pravo življena, potrebne su joj norme. Iz toga je vidljiva potreba da uvijek i svugdje čovjek gospodari svojom seksualnošću.¹⁹

Homoseksualnost je najuže povezana s kulturom. Njezino uzdizanje u antičkoj Grčkoj može imati kulturne uzroke koji su vidljivi u potiskivanju žena u drugi plan, a istodobno uzvisivanje muške snage i ljepote. U nekim se kulturama prakticiranjem homoseksualnosti rješava problem viška neoženjenih muškaraca, a u drugima opet kao potreba za posrednikom s božanstvom, odnosno rješava se problem impotencije, seksualnog rasterećenja, način uvođenja mladića u zrelo dob.

Homoseksualnost je na osobit način raširena u sredinama i kulturama koje se nalaze u moralnoj dekadenciji, bilo kroz povijest, bilo u današnjem hedonističko-permisivnom društvu. U naše vrijeme se o homoseksualnosti sve više otvoreno govori i piše. Sve je više publikacija koje potiču na homoseksualno ponašanje, homoseksualnost se sve više tolerira a sve manje kažnjava.

Pod pritiskom raznih homoseksualnih pokreta i organizacija mnogo se raspravlja u javnosti i u državnim ustanovama o legaliziranju homoseksualnog ponašanja među odraslim osobama i o ozakonjenju homoseksualnog braka.²⁰

Plod današnjeg pristupa seksualnosti jest seksualna raspuštenost, osobito kod mladih, toleriranje homoseksualnosti, širenje seksualnog promiskuiteta, „slobodna ljubav“ i slična ponašanja. Dolazi do privatizacije seksualnosti. Toj privatizaciji pridonosi dihotomija između obitelji i društva, dolazi do prekida tradicionalne povezanosti seksualnosti i institucije.

To je ideja vodilja seksualne revolucije, potreba oslobađanja seksualnosti od svih normi i institucija. Ona je čisto privatna stvar koju osoba živi kako želi i hoće. Teška posljedica privatiziranja seksualnosti jest odvajanje seksualnosti i od prokreacije.²¹

Seksualnost je jedan od temeljnih faktora ljudske socijalizacije i društvenosti. Postojanje normi u pogledu seksualnosti u svim normama i kulturama, ukazuje na to da je ona uvijek eksplicitno i implicitno imala društveno obilježje i značenje. Današnje društvo, potrošačko i uživalačko, sve više pogoduje razvoju individualizma i egoizma.

¹⁹ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 11.

²⁰ Usp. P. ŠOLIĆ, *Isto*, str. 75.

²¹ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 10.

Društvo ima pravo i dužnost bdjeti nad seksualnim životom ljudi. To od njega zahtjeva i to mu nameće zajedničko dobro ljudi. Društvo mora voditi računa o nezrelim, slabim i ranjivim osobama i štiti ih od mogućih loših utjecaja, odgoja i usmjerenja.

Većina europskih i drugih država kažnjavale su homoseksualnost kao zločin, videći u njoj veliku opasnost za društvo. U posljednjim desetljećima homoseksualnost je izišla iz skrivenosti na svjetlo dana, o njoj se piše i govori otvoreno. Homoseksualne osobe se udružuju s ciljem da se bolje ostvare kao osobe i brane svoje pravo da budu različiti, neskriveni i poštovani kao drugi. Mnoge se državne zakonodavne vlasti bave fenomenom homoseksualnosti. Znanost se danas pita je li klasično stajalište, prema kojemu je homoseksualnost mana ili bar psihoseksualna anomalija, još uvijek održivo ili ga treba mijenjati. I Crkva se počela sustavnije i ozbiljnije baviti homoseksualnim fenomenom i o tome izdavati moralne i pastoralne upute.²²

Pred kraj 60-ih i u 70-im godinama, osobito u SAD-u homoseksualni pokret postaje militantan i pravi pritisak na raznim područjima društva i života. Vršiti se pritisak na zakonodavstvo da ne kažnjava slobodno homoseksualno ponašanje među odraslim osobama, pa zakonodavstvo pomalo u tom pogledu i popušta. Utječe snažno na sredstva društvenog priopćavanja da se homoseksualnost ne propagira kao devijacija, da se upozorava na nepravde prema homoseksualnim osobama, da one imaju temeljna prava kao i sve druge osobe. Pravi pritisak na medicinu i liječnike da se homoseksualnost ne tretira kao devijacija i bolest, već kao pozitivna varijanta ljudske seksualnosti. Čini se pritisak na vjerske zajednice i Crkvu, u kojima se počinju stvarati udruženja i organizacije u obranu homoseksualnih osoba.²³

²² Usp. *Isto*, str. 63.

²³ Usp. *Isto*, str. 83.

2. KATOLIČKI STAV PREMA HOMOSEKSUALNOSTI

Moralna dekadencija na planu življenja seksualnosti sve se više osjeća. Današnji svijet je jednostavno preplavljen seksualnom literaturom. U današnje se vrijeme na temu seksualnosti često otvoreno govori u knjigama, revijama, novinama i drugim sredstvima društvenog priopćavanja.²⁴ Na planu življenja seksualnost je postala potrošni materijal, sredstvo izživljavanja.

Homoseksualnost na poseban način izbija na površinu kao alternativno seksualno ponašanje i s mnogih se strana želi afirmirati kao moralna i dopuštena. Mnogi je ne tretiraju kao anomaliju i moralni nered, već kao seksualnu dezorijentaciju.

U svemu tome nema dovoljno jasnoće, dapače ima dosta konfuzije, krivih pristupa i usmjerenja. Nedostaje etička dimenzija, a bez nje ovaj seksualni *boom* može čovjeku samo štetiti, jer je čovjek bitno etičko biće i zato je potrebno na seksualnom planu progovoriti i s teološko-etičkoga gledišta.

U današnjim vjerskim zajednicama postoji velika podjela oko homoseksualnosti. Jedna strana kaže: „Homoseksualnost je grijeh i ona je nešto odvratno. Odbacujemo homoseksualne osobe.“ Druga strana kaže: „Homoseksualci su divni! Odobravamo njihov homoseksualni identitet i homoseksualno ponašanje.“ Osobe iz religijskih krugova koje podupiru homoseksualnost izmislile su novu teologiju. Njihovo se stajalište naziva povijesni relativizam ili revizionizam ili teologija koja odobrava homoseksualnost.²⁵

2.1. Heteroseksualnost

Seksualnost je, uči nas Crkva u svojim dokumentima, temeljna komponenta osobnosti, njezin način postojanja, izražavanja, komuniciranja s drugima, osjećanja, izražavanja i življenja ljudske ljubavi.

Seksualnost konkretizira muškarca i ženu, ne samo na fizičkom planu, nego također na psihološkom i duhovnom, dajući pečat svakom njihovom sadržaju.²⁶

²⁴ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Persona humana. Izjava Kongregacije za nauk vjere o nekim pitanjima seksualne etike*, Rim, 29. prosinca 1975., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003., str. 8.

²⁵ R. COHEN, *Otvorenost homoseksualnosti. Naličje tolerancije*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 42.

²⁶ Usp. SVETI ZBOR ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi. Obris spolnoga odgoja*, Rim, 1. studenoga 1983., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996., str. 8.-9.

Čovjek i žena su potpuno seksualno obilježeni u tom smislu da su muško i žensko. Ljudska osoba je po svojoj konstituciji heteroseksualna tj. muško ili žensko biće (*Post 1,27*) „Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih“. Konstitucionalno čovjek nije potpun bez drugoga spola, već samo u zajedništvu muško- žensko.²⁷ Biblijskim govorom rečeno samoću muškarca ne bi se moglo ukloniti još jednim muškarcem, zato Bog stvara ženu-drugoga čovjeka, koji mu odgovara koji ga dopunjuje, s time se razvija novu puninu ljudskoga bitka koji je „meso od mesa njegova i kosti od njegovih kostiju“.

Istospolna sklonost ne odgovara naravi čovjeka. Promatranje spolne strukture muškarca i žene te analiza njihove teleologije pokazuje da je seksualno sjedinjenje dvojice muškaraca doslovno nemoguće. Oni doista ne odgovaraju jedno drugomu – ni anatomski, ni s obzirom na biološki smisao seksualnosti, ni obzirom na seksualni ljubavni govor tijela. Homoseksualnost se dakle ne odnosi samo na genitalnu razinu nego obuhvaća cjelokupnu osobu i njezino cjelokupno psihosomatsko usmjerenje, makar se najviše očituje na genitalno-erotičnome planu.²⁸

Homoseksualnost je zlo, a ne varijanta stvaranja i zbog toga što ona potiče na objektivno grešno ponašanje sklonost prema zlu ne može biti dio “prave“ čovjekove naravi. Budući da su i homoseksualna sklonost i pogotovo homoseksualni čini u suprotnosti sa stvoriteljskim planom Božjim, nikoga ne smijemo reducirati na njegovu homoseksualnu sklonost i govoriti kao da se u tome sastoji njegova bit.²⁹

Novi Zavjet naglašava življenje seksualnosti i ljubavi prema iskonskom Božjem planu. Isus ističe bračnu vjernost do kraja, koja je slika i simbol vjernosti i ljubavi između Krista i Crkve, odnosno Boga i čovječanstva. Donosi konkretne norme na seksualnom planu: zabranjuje se rastava, preljub, homoseksualnost i svaka bludnost.³⁰

Čovjek je stvoren kao muškarac i kao žena na sliku Božju. Čovjek je osoba i to vrijedi jednako i za muškaraca i za ženu. Bog je stvorio čovjeka kao muškarca i ženu, kao dva suprotna spola koja su komplementarna i ujedno usmjerena jedno na drugo i

²⁷ Usp. *Isto*, str. 18.

²⁸ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 66.

²⁹ Usp. A. LAUN, *Isto*, str. 62.-63.

³⁰ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 34.

koja teže postati jedno. Jedno mogu postati jedino kao supružnici koji su potpuno predani jedno drugom, jer je ljubav u braku znak i zalag duhovnog zajedništva.³¹

2.2. Crkveni pogled na homoseksualnost

Ljudska seksualnost je mnogoznačna stvarnost, treba joj pristupiti s različitim gledišta osvjetljavajući njezine različite aspekte i dimenzije. Crkva bdije nad čovjekom i nad njegovim životom i ponašanjem, usmjerujući ga putem istine. Budući da je seksualnost jedna od temeljnih dimenzija čovjekova života, Crkva upućuje na temelju naravnog zakona i Objave, kako i seksualnost treba živjeti u skadu s Božjom voljom.³²

Kada je riječ o ljudskoj spolnosti, Crkva se drži riječi Biblije: Bog je stvorio čovjeka kao muško i žensko. Mjereno tim mjerilom, ona istospolnu sklonost smatra objektivno pogrešnom. Uvođenjem pojma objektivno rasterećuje konkretnu dotičnu osobu: ne tvrdi se da pojedinac mora biti subjektivno kriv za to. Ljudi koji se osjećaju homoseksualno jednako su vrijedni kao i heteroseksualci, ali to ne vrijedi za njihovu sklonost. Stoga vjernost Bogu za svakoga čovjeka znači da treba voditi borbu koja je nekad vrlo mučna protiv svoje sklonosti, taštine, nemoralnog seksualnog života i sl. Iz ideje da netko jest homoseksualan mogla bi se roditi misao o izvođenju prirodnog prava na homoseksualno ponašanje iz homoseksualne naravi. Taj zaključak je nedopušten. Ne može se izvoditi pravo iz čisto činjeničnog stanja, zato što nešto jest takvo. Iz tog proizlazi da bi trebalo svaki grijeh opravdati, jer mu predhodi neka vrst nagona koji jest takav.³³

Crkva je tijekom svoje povijesti za stanovit broj propisa naravnog zakona uvijek smatrala da imaju apsolutnu i nepromijenjivu vrijednost, a u njihovu kršenju vidjela je protivljenje nauci i duhu Evanđelja. Budući da se seksualna etika tiče i nekih temeljnih vrednota ljudskog i kršćanskog života, na nju se također primjenjuje ta opća nauka.

U tom području ima načela i pravila koje je Crkva bez ikakvih dvoumljenja uvijek prenosila kao dio svoje nauke, koliko god im se svijet svojim shvaćanjima i

³¹ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 294.

³² Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 7.

³³ Usp. G. KUBY, *Nav. dj.*, str. 259.

običajima opirao. Ta načela i pravila zaista nisu plod određene kulture, već proistječu iz spoznaje Božanskog zakona i ljudske naravi.³⁴

S obzirom na zauzimanje stavova crkvenog učiteljstva, za katolika ne može biti sumnje: homoseksualna sklonost je doduše zlo, ali nije grijeh i stoga je treba podnositi kao i druga zla koja čovjeka pogađaju. Međutim, za razliku od nekoga čisto fizičkoga zla, ona tjera dotičnu osobu na grijeh i stvara mu kušnje. Jer, homoseksualno ponašanje je objektivno grijeh, što znači da ono remeti odnos s Bogom i ljudima. Ali čovjek sam, kakvo god bilo njegovo usmjerenje, posjeduje neuništivo dostojanstvo koje mu je Bog dao činom stvaranja.

Vidjeti to i priznati, danas je mnogo lakše, nego u ranijim vremenima, jer prije nije bila jasna razlika između homoseksualne sklonosti i homoseksualnih čina. Iako mogu postojati iznimke, u pravilu homoseksualac nije svojevolumno odabrao svoju sklonost a njegovi su homoseksualni čini često podložni ovisničkim prisilama. Tek u najnovije vrijeme u Europi je stav tolerancije prema homoseksualnosti ukinuo njezino kriminaliziranje, a zatim je uslijedilo priznanje pa čak i poticanje.

Kršćani određene homoseksualne čine i dalje vrednuju kao prijestup, a obveza ih je kazniti jednako kao i neki heteroseksualni delikt. Kršćani homoseksualne čine i gejstil života objektivno smatraju grijehom, ali to toleriraju kao i druge grijehe koji su ispod granice zločina. U vlastitoj spolnosti kršćani vide zlo, ona čovjeku zatvara vrata normalnog bračnog života i opterećuje ga kao mogući poticaj na grijeh. I u odnosu prema toj sklonosti, potrebna je određena tolerancija. Kršćani ljude koji su opterećeni istospolnim sklonostima prihvaćaju kao ljude, ne reduciraju ih na tu njihovu sklonost, nego prihvaćaju u bratskoj ljubavi.³⁵

Seksualni razvoj ima svoju dinamiku, odnosno, potrebno je da osoba prijeđe od interesa usredotočena na samoga sebe prema interesu usredotočenu na druge, od autoerotizma prema heteroerotizmu.

Samo one osobe koje imaju pun i savršen seksualni razvoj, mogu imati zrelo ponašanje i stav prema samome sebi i prema drugima te prema stvarnostima i životu uopće.³⁶

³⁴ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 7.

³⁵ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 48.

³⁶ Usp. Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 11.

Gledanje na ljudsku seksualnost sadržano u dokumentu, *Persona humana*, izričito tvrdi da je ljudska osoba duboko uvjetovana seksualnošću, tako da na seksualnost treba gledati kao na jedan od faktora koji daju glavno obilježje svakom pojedinom čovjeku. Seksualnost obilježava ljudsku osobu na biološkom, psihološkom i duhovnom planu kao čovjeka ili ženu, uvjetujući tako u velikoj mjeri tok njihova razvoja prema zrelosti i uklapanja u društvo.³⁷

Utjecaj seksualnosti na osobu ne svodi se samo na specifično seksualno područje, već se odražava u svim manifestacijama osobnog života. Mogli bismo stoga seksualnost označiti kao sposobnost, težnju i potrebu određene osobe, da uđe u intimni odnos s drugom osobom preko darivanja sebe.³⁸

Homoseksualnost je za povijesno kršćanstvo važila kao grijeh koji se među kršćanima rijetko i spominjao. Zadnjih desetljeća i homoseksualnost nije više nešto Crkvi sasvim strano, već se nalazi na samom njezinom pragu, izaziva razna pitanja i dovodi njezine stavove u iskušenje. Stavovi suvremenog sekulariziranog društva i kulture sile i Učiteljstvo i teologe da ponovno razmotre svoje povijesno-teološko razumijevanje i tumačenje homoseksualnosti. S druge strane i homoseksualci dolaze u crkvu ne više samo na sakramente već Crkvi i poručuju: „Homoseksualnost nije grijeh jer je ona za mene prirodna. Bog me je stvorio kao takvog. On prihvaća mene i moju homoseksualnost kao dobru. Zbog toga je došlo vrijeme da me Crkva prihvati onakvog kakav jesam“.

Španjolski kršćanski homoseksualci Crkvi upućuju apel: „Kao članovi Crkve i pripadnici raznih konfesija, potaknuti ljubavlju koju Crkvi ispovijedamo, a zbog osjećaja suodgovornosti, pozivamo Crkvu da se oslobodi predrasuda koje su se stoljećima nakupile protiv homoseksualnosti i transeksualnosti, da ih prizna, u dijalogu sa znanostima, za ono što jesu: jedna od mogućih orijentacija ili seksualnog identiteta žena i muškaraca.“³⁹ Jasno je da se takvim stavom želi opravdati homoseksualni način

³⁷ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Persona humana. Izjava Kongregacije za nauk vjere o nekim pitanjima seksualne etike*, Rim, 29. prosinca 1975., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003., str. 5.

³⁸ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 17.

³⁹ Proglas upućen sa IV nacionalnog skupa homoseksualaca u Valenciji, održanog od 12. do 14. listopada 2001. pod radnim naslovom „Kršćanstvo, nove obitelji i homoseksualnost“ na kojem je imao izlaganje i katolički teolog Benjamin Forcano.

života i Crkvu prisiliti da homoseksualne čine više ne smatra moralnim neredom i, dosljedno tome, grijehom.⁴⁰

Jedno istraživanje Utrechtskoga sveučilišta došlo je do rezultata da bi većina katoličkih svećenika unatoč protivnom stavu biskupa bila spremna održati obred blagoslova za homoseksualne parove. U crkvenim novinama i katoličkim obrazovnim ustanovama, nerijetko se u ime ljudskih prava manjine brani pravo homoseksualnih parova, napose priznanje u Crkvi.⁴¹ Prema nekim istraživanjima jedan od četiri homoseksualca, tvrdi da je njegovo ponašanje u suprotnosti s vjerom, a jedan od deset da je ta suprotnost velika. Dvije trećine homoseksualnih osoba kršćana smatra da njihovo ponašanje ni malo ne utječe na njihvu vjeru, nema nikakvih konflikata između homoseksualnog ponašanja i vjere. Također, jače konflikte osjećaju osobe koje se češće upuštaju u homoseksualnu aktivnost. Oni koji ne žele promjenu brane svoje stanje da je u skladu s Božjom naravi i Božjom voljom; Bog ih ljubi kakve ih je stvorio i kakvi su sada, itd. Moralno opravdanje svojeg ponašanja homoseksualne osobe vide u moralu ljubavi. Ako seksualno ponašanje homoseksualno ili heteroseksualno nije izraz ljubavi onda ga oni kao kršćani odbacuju. Bilo da se osoba homoseksualno ili heteroseksualno osjeća i ponaša jednako je voljena od Boga. Pouzdanje i vjera u Božju ljubav čini je slobodnom ljude voljeti i poštovati, bilo da su muškarci ili žene. Za trećinu kršćanskih homoseksualaca homoseksualnost je ekvivalentna heteroseksualnosti, ona je jednostavno alternativno seksualno ponašanje, makar s više poteškoća izvanjske naravi.⁴²

Kršćanski homoseksualci izražavaju hermeneutsku sumnju prema tradicionalnom kršćanskom nauku i njegovom odnosu prema homoseksualnoj aktivnosti. Razvijaju vlastitu hermeneutiku koja tvrdi da je Crkva prihvatila pogršne poglede o homoseksualnosti od zapadne kulture.⁴³

Za odrasla je katolika koji poznaje crkvena pojašnjenja i stvarno ih prihvaća, bez dvojbe jasno što treba misliti o homoseksualnosti. Ipak se gey-ideologija uvukla duboko u katoličke krugove i to ne samo u Americi, nego i u srednjeeuropskom prostoru. Suradnici Austrijskoga pastoralnog instituta napisali su dokument na temu Crkva i

⁴⁰ L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 245.

⁴¹ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 36.-37.

⁴² Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 83.

⁴³ Usp. P. ŠOLIĆ, *Isto*, str. 81.

homoseksualnost. Autori dokumenta su okosnice gey-doktrine (nije bolest, nije dobrovoljno, nije izlječivo) dopunili kršćanskim elementima (Biblija ništa ne kaže o tome, mjerilo je samo ljubav) i na temelju tih svojih pretpostavki po određenoj su logici zahtjevali promjenu crkvenog razumijevanja seksualnosti.

Ne samo u Sjedinjenim Američkim Državama nego i na njemačkom govornom području već nekoliko godina poznati teolozi zahtijevaju priznanje istospolne ljubavi. Godine 1994. predstavnici njemačke radne skupine „Redovnički pastoral mladeži“ su svojim biskupima i redovničkim poglavarima uputili otvoreno pismo. Ističu kako oni ne žele mladeži uskratiti njihove homoseksualne veze koju žive odgovorno i humano. Postali su poznati u prvom redu profesor moralne teologije iz Innsbrucka i profesor pastoralne teologije iz Ausburga, H. Heinz.

U Austriji postoji Ekumenska platforma homoseksualnih dušobrižnika čiji je cilj poštivanje istospolnih oblika života te priznavanje zajedničkoga života homoseksualnih ljudi kao para. R. Sauer, voditelj biskupijskoga odsjeka za brak i obitelj u Linzu, već godinama javno iskazuje svoj stav. Nije onda čudno da jedne novine za mlade u toj biskupiji donose pripovijest o razvoju jednoga učenika homoseksualca. Komentar tog lista je bio da u Crkvi svi imaju mjesta bez obzira jesu li homoseksualci ili heteroseksualci. Pred Bogom smo svi jednaki.

Zbog nesretne druge seksualne revolucije krajem 60-ih godina 20. stoljeća, danas smo pred povratkom u seksualno kameno doba. Prava alternativa tomu je treća seksualna revolucija koja se sastoji u razvoju bračnoga ljubavnoga *ethosa* u Katoličkoj crkvi. Počela je 30-ih godina 20. stoljeća idejama D. V. Hilderbranda i A. Adama. Crkveno učiteljstvo je to potvrdilo na Drugom vatikanskom saboru. Usavršili su je u prvom redu Ivan Pavao II., kojega bismo stoga mogli nazvati Papom bračne ljubavi i svetosti.⁴⁴

2.3. Promišljanja Crkve s obzirom na pravo homoseksualnih osoba na zasnivanje istospolnih zajednica

Učenje Crkve o braku i o komplementarnosti spolova iznosi istinu utvrđenu ispravnim razumom. Brak je sjedinjenje ljudskih osoba. Njega je Stvoritelj utemeljio s njegovom naravi, bitnim svojstvima i svrhom. Nikakva ideologija ne može iz ljudskog

⁴⁴ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 46.

duha izbrisati sigurnost po kojoj brak postoji samo među dvjema osobama različitih spolova. Naravnu sliku o braku potvrdila je i Objava sadržana u biblijskom propovjedanju stvaranju, što je izraz i izvorne ljudske mudrosti u kojoj se čuti glas same naravi. Spolnost s jedne strane pripada biološkom području, a s druge strane ljudskom stvorenju biva uzdignuta na novu razinu gdje se tijelo i duh sjedinjuju.

Nema nikakve osnove za izjednačavanje ili utvrđivanje čak ni dalekih sličnosti između zajednica osoba istog spola i Božje zamisli o braku i obitelji. Homoseksualni čini "spolni čin zatvaraju daru života. Ne polaze iz prave osjećajne i spolne komplementarnosti. Ni u kom slučaju ne mogu biti odobreni. U Sv. Pismu su odnosi osuđeni kao "teško izopačenje" (*Rim*, 24-27; *Kor* 6,10; *1 Tim* 1,10). Isti se moralni sud nalazi kod mnogih crkvenih pisaca i jednodušno je prihvaćen i u katoličkoj Predaji. Ipak prema naučavanju Crkve osobe s homoseksualnim sklonostima treba prihvatiti s poštovanjem, suosjećanjem i obazrivošću.⁴⁵

2.4. Teologija tijela Ivana Pavla II.

O tome kakva je uloga čovjekove spolnosti u Božjem planu u novijoj crkvenoj povijesti, na osobit način piše papa Ivan Pavao II. Veliki Papa govori o smislu postojanja muškarca i žene, o ljubavi i spolnosti, o braku i obitelji u modrenome svijetu, jer su to ključna pitanja današnjice o kojima ovisi hoće li se čovjek opredjeliti za kulturu smrti ili kulturu života.

Seksualnost kao takva prožima čitavo ljudsko biće i u ljudskom životu igra veoma važnu ulogu. Ona je Božji dar čovjeku kako je naglasio sam papa Ivana Pavao II. u tjednim katehezama srijedom koje su se bazirale na knjizi Postanka. On o seksualnosti govori kao o daru koji ukrašava ljudsko tijelo, što je izazvalo veliki odjek u tisku čitavog svijeta i to ne samo onom vjerskom.

Takav govor o fizičkoj stvarnosti čovjeka, veličanje stvarateljskoga sjaja tijela po spolnoj različitosti, bile su velika novost koja je označila raskid u katoličkoj nauci s platonističkom tradicijom po kojoj su duhovne vrijednosti suprotne tjelesnim.⁴⁶

⁴⁵ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Promišljanja u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Rim, 3. lipnja 2003., Verbum, Split, 2003., str. 9.

⁴⁶ Neke od tih kateheza su prevedene i tiskane i hrvatskom jeziku, usp. „*Nije dobro da čovjek bude sam*“. Prvi niz govora Ivana Pavla II. o ljubavi i braku prema prvim poglavljima Knjige Postanka – u generalnim audijencijama srijedom, od rujna 1979. do travnja 1980., Tomagraf, Zagreb 2001.

Biti muško ili žensko jest naša ljudska stvarnost kojoj nitko ne može izmaći i ta stvarnost prodire u naš individualni i socijalni bitak. Ne postoji ljudski generički bitak. Pripadnost jednom spolu zadire toliko u dubinu našeg osobnog ja da čovjeka nije moguće zamisliti bez tog seksualnog identiteta. To je jedna od prvih i osnovnih dimenzija što je čovjek uviđa: nekoj osobi možemo zaboraviti ime, dob, izgled, ali nikada nećemo zaboraviti da li se radi o muškarcu ili ženi.⁴⁷

U današnje doba materijalizam vlada na svim razinama, kada se pretjerano uzdiže tjelesno zdravlje i pridaje važnost zadovoljavanju tjelesnih potreba. Papa Ivan Pavao II. ljudskom tijelu vraća integritet i naziva ga „hramom Duha Svetoga“ u svojoj knjizi, *Muško i žensko stvori ih*. Dvojaka čovjekova priroda, kao muško i kao žensko, te njihova komplementarnost, za Ivana Pavla II., jest slika Božje moći i nježnosti, jer čovjek tako u ljubavi pronalazi sama sebe i svoju puninu. Bog je ljubav, on je istobitno Trojstvo i prema tome, brak u kojem dvoje postaje jedno tijelo i jedna duša, postaje slika Presvetoga Trojstva na ovom svijetu. I obitelj je kao Presveto Trojstvo, zajedništvo osoba, *communio personarum*, koje u ljubavi postaju jedno. Sin jedinac je u povijest ušao preko obitelji, pa je tako na vlastitom primjeru mogao poučavati o istini, o obitelji, o Crkvi i o Presvetome Trojstvu. Sve to govori o tome koliko je važno blago koje Crkva treba čuvati i prenositi svijetu koji kao da je izgubio orijentaciju.⁴⁸

⁴⁷ Usp. L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 243.

⁴⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 294.

3. PRAVO NA ZASNIVANJE ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA U EUROPI

Živimo u sekulariziranom i liberalnom društvu u kojem individualna osoba zauzima vrlo visoko mjesto. U mnogim je zapadnim zemljama ozakonjeno upisano istospolno partnerstvo, a u nekima izjednačeno s brakom. U mnogim je državama nova spolna etika, koja izjednačava homoseksualnost, biseksualnost, transseksualnost i transrodnost sa heteroseksualnošću. To je postalo sastavni dio pedagogije u dječjim vrtićima i dio školskog kurikulumu. A borba se vodi u onim zemljama u kojim to još nije postignuto. Nesmetano se u u glavnim gradovima europskih zemalja pokazuje raznolikost seksualnog načina života.⁴⁹

3.1. Homoseksualna udruženja i pokreti

Gej i lezbijski pokreti imaju svoju dugu prošlost, no osnutkom Znanstveno-humanitarnog odbora u Berlinu, 1897. godine, otvara se javna rasprava o problemima homoseksualnosti. Nekoliko zemalja na svijetu do tog razdoblja dekriminaliziralo je homoseksualnost. Prva zemlja koja je to učinila bila je Francuska, 1791. godine. Potreba za potporom, razumjevanjem i sigurnošću potakla je mnoge da stvore svoja udruženja koja će im u javnome mnijenju, u društvu i pred vlastima osigurati određni životni prostor.⁵⁰

Gay zajednica obilježava 27. lipanj kao datum početka otvorene borbe homoseksualaca za svoja prava. Tog datuma 1969. godine u njujorškom gay baru *Stonewall*, homoseksualci su se fizički suprotstavili policiji koja je u baru često provodila racije i privodila ljude.

Danas je gay pokret i svojevrsan kulturološki događaj u kojemu ne sudjeluju samo homoseksualci već i sve više heteroseksualaca, želeći dati podršku gay ljudima. Poznate su tzv. gay parade⁵¹, urbani marševi homoseksualaca koji obiluju šarenim bojama⁵², veselom glazbom i odličnom zabavom istovremeno skrećući pažnju na probleme koji još uvijek postoje.

⁴⁹ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 234.

⁵⁰ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 79.

⁵¹ Danas homoseksualci organiziraju svoje parade diljem svijeta (*World Pride*), a jedna od najpoznatijih i najbrojnijih je bila ona u Rimu 2000. godine.

⁵² Zaštitni znak pokreta su dugine boje.

Od devedesetih godina dvadesetog stoljeća govori se i o tzv. gay kulturi obilježenoj gay estetikom koja se manifestira kroz modne trendove, naglašenu brigu za izgled vlastitog tijela, specifičan glazbeni ukus itd.⁵³

Danas u svijetu postoje mnoga homoseksualna udruženja i organizacije koja imaju svoje centre, klinike, osiguranja, sportske centre. Danas se s pravom govori o homoseksualnom pokretu i kulturi.

U našem laičkom društvu seksualna orijentacija se promiče kao pravo na vlastiti identitet koji nikoga ne ugrožava, tako da zakoni i ustavi nekih zemalja ne dozvoljavaju diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije. No, diljem svijeta homoseksualne udruge su započele veliku agresivnu kampanju za svoja prava. Svjedoci smo te kampanje danas i u Hrvatskoj.⁵⁴

Dvije najpoznatije udruge u Hrvatskoj su *Kontra* - osnovana 1997., kao nevladina organizacija koja promovira ljudska prava lezbijski i biseksualnih žena,⁵⁵ i *Iskorak* - nevladina udruga za prava seksualnih i rodni manjina, osnovana 2002.⁵⁶ Obje udruge, odmah nakon osnivanja su stvorile svoje web stranice i sve ih je više.⁵⁷ Mnogi zastupaju mišljenje da je homoseksualnost alternativa heteroseksualnosti i traže potpuno slobodu u seksualnom ponašanju. Brane prava homoseksualnih osoba na svim razinama, traže da budu javno i pravno priznati u društvu i kao takvi poštovani i vrednovani.

Znanstvena istraživanja, iskustva i svjedočanstva homoseksualnih osoba su jednodušna u tvrdnji da se psihoseksualno usmjerenje homoseksualnog tipa ne izabire svjesno i hotimično, već da se jednog dana jednostavno otkrije afektivna i erotska privlačnost prema osobama istog spola. Najčešće u madenaštvu a nekad i u zreloj dobi. Zbog toga što homoseksualna sklonost nije plod vlastitog izbora homoseksualci se trude što više opravdati svoje stanje i zastupaju moral koji opravdava homoseksualno ponašanje.

Homoseksualne osobe žele da ih se promatra kao cjelovite osobe a ne samo kao homoseksualce, jer osobu se nikada ne može svesti na jednu njegovu komponentu.

⁵³ Usp. www.gay.hr (stranica konzultirana 1.9.2015.)

⁵⁴ Usp. L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 250.

⁵⁵ Usp. www.kontra.hr. (stranica konzultirana 1.9.2015.)

⁵⁶ Usp. www.iskorak.hr. (stranica konzultirana 1.9.2015.)

⁵⁷ Usp. L. TOMAŠEVIĆ, *Nav. dj.*, str. 251.

Prema nekim istaživanjima neki bi homoseksualci „mijenjali“ svoju homoseksualnu sklonost za heteroseksualnu zato da mogu osnivati obitelj, da svoj seksualni život ne žive u skrivenosti.

Branitelji homoseksualnog ponašanja tvrde da homoseksualni čini nisu grešni i zato navode različite argumente. Homoseksualne osobe nisu krivi, kažu oni, nisu izabrale takvu sklonost i ponašanje, već su se kao takve jednostavno otkrile, a trebaju i žele biti sretni i uravnoteženi, za što im je potreban seksualni, u ovom slučaju homoseksualni život. Mnogi su uvjereni da im homoseksualni čini ne štete, dapače da im pomažu i obogaćuju ih. Tvrde da su prihvativši svoju homoseksualnost, mnogo spremniji pomoći drugima i da su požrtvovniji.⁵⁸

Različiti pokreti - posebno u nekim zvanjima u zemljama visokog standarda - otvoreno traže, a djelomično su i uspjeli, da se homoseksualnost prizna ravnopravnim stilom života onome u braku. Spolni odnosi među istorodnim partnerima trebali bi postati zajamčeno pravo, nešto časnno i javno prihvatljivo. Ne bi ih se smjelo označiti kao etički prekršaj ili kao psihološku nastranost, premda taj stil života rađa, u ovim okolnostima, prenošenje smrtonosnog virusa.⁵⁹

Europska je unija utemeljila nove agencije za utvrđivanje podataka i nadzor nad provođenjem novoizumljenih ljudskih prava. Jedna takva nova agencija jest Agencija za temeljna prava (*Fundamental Rights Agency*, FRA) sa sjedištem u Beču osnovana 2007. godine. Njihove glavne teme jesu borba protiv homofobije i diskriminacije na temelju spolne orijentacije i protiv islamofobije.⁶⁰

3.2. Odnos europskog zakonodavstva prema homoseksualnosti

Kraj dvadesetog stoljeća je i razdoblje u kojem se u mnogim zemljama svijeta homoseksualnost počinje tretirati kao normalna seksualna orijentacija, ravnopravna onoj heteroseksualnoj. Donose se zakoni koji zabranjuju diskriminaciju na temelju seksualne orijentacije, a u mnogim zemljama i zakoni koji omogućavaju registriranje partnerstva

⁵⁸ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 84.

⁵⁹ Usp. L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 241.

⁶⁰ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 277.

osobama istog spola. Sve to izvodi jaki gay pokret, kroz koji se javlja niz organizacija koje se bore za integraciju homoseksualaca u dominantnu kulturu.⁶¹

Europski parlament⁶² potiče države članice da:

- homoseksualnim parovima otvore sve odredbe za heteroseksualne parove;
- uvedu mjere i kampanje za suzbijanje svakoga obika socijalne diskriminacije homoseksualaca, u suradnji s nacionalnim gey i lezbijskim organizacijama;
- uvedu mjere i kampanje za suzbijanje svakoga oblika socijalne diskriminacije homoseksualaca, u suradnji s nacionalnim gey i lezbijskim organizacijama;

Također se traži da se kao diskriminacija na osnovi seksualnog usmjerenja utvrdi:

- proganjanje homoseksualnih načina života kao javni skandala ili moralni prijestup;
- otpuštanje homoseksualnih zaposlenika u crkvama ili vjerskim zajednicama;
- zabrana sklapanja braka među ljudima istoga spola;
- uskraćivanje prava usvajanja ili skrbništva;
- terapijski pristup homoseksualnoj mladeži s ciljem promjene njihova seksualnog usmjerenja;
- oganičavanje javnoga predstavljanja kultura i načina života homoseksualnih žena i muškaraca;
- zabrana ili ograničenje potpore socijalnim kulturnim i gey i lezbijskim ustanovama;
- treba zabraniti potiskivanje homoseksualnih radnji na izdržavanju zatvorske kazne;
- homoseksualne žene i muškarci iz trećih zemalja, u čijoj se domovini homoseksualnost krivično kažnjava, trebaju imati pravo na azil u Zajednici.⁶³

Europski parlament izražava zadovoljstvo što u mnogim državama članicama postaje uobičajeno pravno priznanje izvanbračnih životnih zajednica- neovisno o spolu. Doista neki zahtjevi Europskog parlamenta već primjenjeni i u pojedinim nacionalnim zakonodavstvima, među ostalim i mogućnost homoseksualnih brakova i usvajanje djece

⁶¹ Usp. L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 250.

⁶² Usp. Rezolucija Europskoga parlamenta br. A3-0028/94 od 8.2.1994.

⁶³ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 19.

za homoseksualne parove. U Amsterdamu je 1. travnja 2001. godine, prvi put sklopljen homoseksualni brak koji uključuje i pravo usvajanja djeteta.

Mišljenje mnogih ljudi je promjenjeno, biti tolerantan stvar je dobrih manira, a to zapravo znači odobravanje osnovnih načela gey- pokreta. U prvom redu socijalističke i zeleno orijentirane stranke pokušavaju svim sredstvima proširiti homoseksualne stavove. Ne čudi onda da se u Beču mogu izglasati tako apsurdne stvari kao poticaj mladih obitelji za homoseksualce.⁶⁴

Zabrinjava i tijek razvoja - koji se posvuda slično odvija - prije svega u zemljama poput Francuske, Engleske i Njemačke. Njemačka vlada je u svome koalicijskom dogovoru zaključila da će još u ovom mandatu homoseksualne parove dovesti u bolji pravni položaj. Njima nije dovoljno da homoseksualci mogu svoju životnu vezu sklopiti pred državnim službenikom, koristiti isto prezime i imati obvezu uzajamnog uzdržavanja. Oni žele i jednako porezno pravo, mirovinu za nadživjelu stranu, jednako nasljedno pravo, obiteljsko osiguranje, pravo na uskraćivanje svjedočenja pred sudom, jednaka prava za najam i puno drugog. No oni u prvom redu žele posvajanje djece. Vlastitim školskim programom u nekim njemačkim pokrajinama želi se školama i skupinama mladih poticati jednakopravnost i prihvaćanje homoseksualaca i lezbijki.⁶⁵

U svijetu živi 250 milijuna ljudi (ili 4% ukupnog svjetskog stanovništva) na područjima u kojima su priznati istospolni brakovi.⁶⁶ U Europskoj uniji istospolni brakovi imaju najveću podršku među građanima Nizozemske (82%), Švedske (71%), Danske (69%), Španjolske (66%), Belgije (65%), Luksemburga (58%), Njemačke (52%) i Češke (52%). Dakle, Europa i svijet počinju priznavati gay brakove.⁶⁷

⁶⁴ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 20.-21.

⁶⁵ Usp. A. LAUN, *Isto*, str. 20.

⁶⁶ Nizozemska je 2001. postala prva država na svijetu koja je legalizirala istospolne brakove, vodeći se preporukom posebnog povjerenstva koje je 1995. postavljeno da prouči to pitanje. Zakon o legalizaciji istospolnih brakova u toj europskoj zemlji stupio je na snagu 1. travnja 2001. godine. Također su uvedeni i međusobno priznati u: Belgiji (2003.), Španjolskoj (2005.), Kanadi (2005.), Južnoafričkoj Republici (2006.), Norveškoj (2009.), Švedskoj (2009.), Portugalu (2010.), Islandu (2010.), Argentini (2010.), Danskoj (2012.), Francuskoj i Novom zelandu (2013.) U Meksiku je istospolni brak priznat u svim saveznom državama (njih 31), ali se može sklopiti samo u Gradu Meksiku i saveznoj državi Quintani Roo. U SAD-u istospolni brakovi nisu priznati na saveznoj razini, no istospolni parovi se mogu vjenčati u devet od pedeset saveznih država te jednom distriktu. Izrael i Urugvaj ne priznaju istospolne brakove sklopljene na svom teritoriju, no priznaju istospolne brakove sklopljene u drugim državama i jurisdikcijama. Australija priznaje istospolne brakove samo u slučaju ako jedan od supružnika/supružnica promijeni spol nakon sklapanja braka.

⁶⁷ Usp. S. VULETIĆ, *Bioetika, Scripta ad usum privatum*, KBF, Đakovo, akad. god. 2014./2015.

Od 27 zemalja Europske unije samo su 4 države članice izjednačile homoseksualni brak s brakom između muškarca i žene, a u cijelome svijetu to je učinilo 7 država. Instituciju istospolne zajednice uvelo je 9 članica Europske unije a na svjetskoj razini tu instituciju uvelo je 15 država. Većina država članica Europske unije ne priznaje istospolnim parovima vlastiti pravni status ni privilegije. Na svijetu ima više od 80 država kojima su zabranjene homoseksualne veze, a ima i 7 država u kojima homoseksualne veze nažalost završavaju smrću.⁶⁸

3.3. Promoviranje rodne ideologije

Najjednostavnije tumačenje engleske riječi *gender* upravo je ono koje se sedamdesetih godina koristilo u akademskim i političkim raspravama: *gender* znači društveni spol koji se razlikuje od biološkog spola (*sex*). Neki autori uporabu riječi spol i rod u hrvatskome jeziku tumače na slijedeći način: Spol je termin koji se koristi za sve razlikovne (kvalitativne) osobine koje su biološki i nasljedno uvjetovane, dok *rod* označava one razlikovne (kvalitativne) osobine koje su uvjetovane društvenom okolinom i odgojem. Drugim riječima, ljudi se rađaju kao muško ili žensko (spol) ali uče kako postati muškarci i žene (rod). Upravo to naučeno ponašanje čini rodni identitet i uvjetuje rodne uloge.

Rodna se istraživanja nužno isprepliću s pojmovima društvene klase, dobi, etničke pripadnosti te seksualne orijentacije.⁶⁹ U terminima aktivnosti, rodne uloge pripisuju domaćinske usluge koju uključuju seks i brigu o djeci i ženama, a ostatak postignuća i interesa muškarcima. Stoga, društvenom ulogom dodijeljenoj ženi teži se njezinu ograničenju na razini biološkoga iskustva odnosno na biološki spol (*sex*).⁷⁰ Rodna teorija svoje polazište ima u tezi da spol, kao biološka odrednica, nema nikakav utjecaj na rod, koji je isključivo društvena konstrukcija pa je zato rod varijabilan, nestalan i fluidan, baš kao i samo društvo. Odnosno, rod je potpuno neovisan o spolu,

⁶⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 256.

⁶⁹ D. MATIĆ, I. KOPREK, *Bioetička i ideološka pozadina „rodne teorije“*, u: *Obnovljeni život*, 69. (2014.) 3., str. 383.-384.

⁷⁰ Usp. B. GALIĆ, *Seksistički diskurs rodnog identiteta*, *Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociološka istraživanja okoline*, 2004., 13, str. 305–324.

iako se doduše u patrijarhalnome društvu još uvijek djeca odgajaju tako da usvoje shvaćanje roda koji bi bio u suglasju s biološki određenim spolom.⁷¹

Načela iz Jogiakarte⁷² (*Yogyakarta Principles*) sadrže detaljne upute za promicanje rodne ideologije na svjetskoj razini: slobodan izbor spola, spolne orijentacije i spolnog identiteta. Ta je načela 2007. godine oblikovala jedna skupina uglednih stručnjaka za ljudska prava koja za to nije imala nikakvih ovlasti i legitimiteta. U ožujku 2007. su Načela iz Jogiakarte javnosti predstavili u zgradi Ujedinjenih naroda u Ženevi. Neka od osnovnih načela iz Jogiakarte su:

- prihvaćanje neheteroseksualnog ponašanja; po njima mora se stvoriti potpuna jednakost za sve vrste „spolne orijentacije i spolnog identiteta“.

- nestajanje bipolarnog spolnog identiteta; prema definiciji „rodne orijentacije“ i rodnog identiteta rod neke osobe pitanje je njenih osjećaja i njezina samovoljnog, čisto subjektivnog određenja. Budući da čovjekov identitet, prema „Načelima iz Jogiakarte“, nije određen njegovim biološkim spolnim obilježjima, nego njegovom samovoljno izabranom „spolnom orijentacijom i „spolnim identitetom“ ne postoje dva spola nego ih ima onoliko koliko ima „spolnih orijentacija“. Tu su se promicatelji rodne ideologije uhvatili uvlastitu zamku, s jedne strane smatraju da čovjekov spol mora biti fleksibilan i promijenjiv, a s druge strane priznaju svaku neheteroseksualnu orijentaciju kao nepromjenjivi identitet.

- homoseksualni brak s pravom posvajanja; „Pravo na osnivanje obitelji ima svaka osoba „neovisno o njzinoj spolnoj orijentaciji i rodnom identitetu“. U Načelu 24 autori tvrde da postoje različite vrste obitelji. Nijedna obitelj ne smije biti diskriminirana na temelju spolne orijentacije ni rodnog identiteta jednoga njezinih članova.“⁷³

U Njemačkoj se Zaklada *Hirschfeld-Eddy* za ljudska prava lezbijki, homoseksualaca, biseksualaca i transeksualaca bori za prihvaćanje tih načela u društvu. Ključ njihova prodiranja jest unošenje spolnog identiteta u Temeljni zakon kao kriterija za zabranu diskriminacije. Prema izjavama Zaklade, neke se države izrazito zalažu za Načela iz Jogiakarte, a to su: Argentina, Brazil, Danska, Nizozemska, Norveška,

⁷¹ D. MATIĆ, I. KOPREK, *Bioetička i ideološka pozadina „rodne teorije“*, u: *Obnovljeni život*, 69. (2014.) 3., str. 388.

⁷² Načela iz Jogiakarte – načela za primjenu ljudskih prava u svezi sa spolnom orijentacijom i rodnim identitetom. Usp. www.hirschfeld-eddy-stiftung.de (stranica konzultirana 1.9.2015.)

⁷³ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 120.

Švedska, Švicarska i Češka. Iznenađuje što SAD nisu spomenute među ovim državama jer predsjednik Obama i njegova ministrica vanjskih poslova Hillary Clinton, koji ulažu svu svoju moć u homoseksualiziranju kulture, te od svih zemalja svijeta zahtijevaju da promijene ustav, zakone, obrazovni sustav kako bi zakonski iznudili prihvaćanje homoseksualnosti.⁷⁴

Time su dokinuli kriterije za obitelj koji su vrijedili u svim kulturama svih vremena, naime, brak muškarca i žene te biološko podrijetlo djece. Svaka skopljena veza ljudi, kakva god promjenjiva roda oni bili, treba vrijediti kao obitelj i država ju na ogovarajući način priznaje, štiti i opskrbljuje socijalnim davanjima. To je potpuno oprečno članku 16. *Opće deklaracije o pravima čovjeka* iz 1948.g:

1. Punoljetni muškarci i žene bez ikakva ograničenja glede rase, državljanstva i vjere, imaju pravo sklopiti brak i zasnovati obitelj.
2. Obitelj je temeljna prirodna jedinica društva i ima pravo zaštitu društva i države.⁷⁵

Da bi takvo poimanje braka nestalo, mora se redefinirati instituciju braka- pojam koji u kulturama svih vremena označava odnos između muškarca i žene.

Autori Načela iz Jogiakarte zahjevaju privilegije za lezbijke, gejeve, biseksualce, transeksualce i interseksualce.⁷⁶ Iako autori tih Načela tvrde da je riječ o primjeni postojećih ljudskih prava na osobe s višestrukom spolnom orijentacijom koja odstupa od heteroseksualnosti, zapravo je riječ o stvaranju novih zakonskih odredbi u cilju dereguliranja seksualnih normi i nametanju takvih normi suvremenim državama. Autori su dužni dati ljudima obrazloženje zašto upravo manjinama koje se definiraju neheteroseksualnima pripada pravo na skrb države pomoću novostvorenih zakona, zakonskih mjera i institucija.

Ujedinjeni narodi, Europska unija i razne udruge vrlo su selektivne u svojoj užurbanosti kada je riječ o zaštiti ljudi od diskriminacije. Progonjene vjerske manjine ne zavrijeđuju ni minimum pozornosti kakvu međunarodne organizacije danas poklanjaju diskriminaciji na temelju spolne orijentacije. Na ovome svijetu najviše su danas

⁷⁴ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 114.

⁷⁵ Usp. www.ffzg.unizg.hr/hre-edc/Deklaracijalj.pdf (stranica konzultirana 1.9.2015.)

⁷⁶ Usp. G. KUBY, *Nav. dj.*, str. 121.-122.

progonjeni kršćani. Cijele države Srednjeg istoka, Azije i Afrike očićene su od kršćana. Te su države to postigle tako što su kršćanima oduzeli uvjete za život, spalili im crkve, a vjernike protjerali i nasmrtno progonili. Ali za razliku od programa posvećenih malenoj skupini pripadnika LGBT⁷⁷ zajednice, ni Ujedinjeni narodi ni Europska unija nemaju nikakvih programa za zaštitu ljudskih prava kršćana. Čini se da strateški program Europske unije smjera prema novoj slici čovjeka koja potresa temelje dosadašnjeg društvenog poretka. Brak i obitelj jesu područje politike koje je, na temelju načela supsidijarnosti, prema ustavu Europske unije, pridržano zemljama članicama. Načelo supsidijarnosti kao bitan čimbenik katoličkog društvenog nauka, kaže da nadređene institucije smiju regulirati samo ono što niže razine ne mogu same regulirati.⁷⁸

3.4. Zakonodavstva koja promiču dostojanstvo obitelji

Opća deklaracija o pravima čovjeka Ujedinjenih naroda iz 1948. godine⁷⁹ temeljni je dokument o ljudskim pravima. Ona štiti dostojanstvo čovjeka, brak muškarca i žene i obitelj.

Europsku konvenciju o ljudskim pravima⁸⁰ koju je 1950. godine donijelo Vijeće Europe, mora potpisati svaka država koja pristupa Vijeću Europe. [...] I ta Konvencija štiti brak muškarca i žene. U njoj piše: „Punoljetni muškarci i žene imaju pravo, po zakonima svojih država koji reguliraju to pravo, stupiti u brak i zasnovati obitelj (Čl. 12.)“.

Godine 2000. Europska je unija donijela jedan novi dokument o ljudskim pravima - *Povelju o temeljnim pravima Europske unije*⁸¹. U njoj je, u članku 9., ugrađena neupadljiva, ali bitna promjena u obiteljskom pravu: „Pravo na stupanje u

⁷⁷ LGBT (ili GLBT) akronim je koji se odnosi na kolektivnost lezbijki, muških homoseksualnih (*gay*), biseksualnih i transrodnih/transseksualnih osoba. U upotrebi od 1990-ih, termin LGBT adaptacija je prvobitnog akronima LGB koji je započeo zamjenjivati frazu *gay* zajednica, za koji su mnogi unutar LGBT zajednice mislili da ne odgovara točno na sve one na koje se odnosi. U modernoj uporabi, termin LGBT odnosi se na različitost seksualnosti i kulture na temelju rodnoga identiteta te se ponekad rabi kako bi opisao bilo koga tko je nehomoseksualan umjesto da bi opisao samo lezbijke, *gay* muškarce, biseksualne te transrodne/transseksualne osobe. Ovaj je termin usvojila većina LGBT društvenih centara i LGBT medija u većini zemalja engleskoga govornog područja. Usp. D. MATIĆ, I. KOPREK, *Bioetička i ideološka pozadina „rodne teorije“*, u: *Obnovljeni život*, 69. (2014.) 3., str. 383.

⁷⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 143.

⁷⁹ www.ffzg.unizg.hr/hre-edc/Deklaracijaljlp.pdf (stranica konzultirana 4.9.2015.)

⁸⁰ www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda (stranica konzultirana 4.9.2015.)

⁸¹ www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.1.6.html (stranica konzultirana 4.9.2015.)

brak i pravo na osnivanje obitelji ostvaruje se prema zakonima pojedinih država koje reguliraju provedbu tih zakona.⁸²

Brak i obitelj postali su institucije iz koje je isljučen odnos muškarac-žena. Time su otvorena vrata zakonskoj provedbi homoseksualnog braka. Danas se pojmovima „brak i obitelj“ oduzima njihov univerzalni smisao, a taj smisao je trajni i javno priznati savez između muškarca i žene te njihova potomstva. Danas se najrazličitije oblike životnih zajednica od nevjenčanih partnera i samohranih roditelja do istospolnih partnera naziva obitelj. A s preodgojem se počinje još u vrtiću.

U žaru brisanja seksističkih stereotipa nositelji rodne ideologije nastoje riječ majka potpuno izaciti iz uporabe. Škotska državna zdravstvena služba traži da se riječi *mum* (mama) i *dad* (tata) ne rabe u vrtićima zato što se time diskriminira istospolne roditelje. Švicarska savezna vlada predlaže da se riječi majka i otac zamjene apstraktnijim izrazima poput roditelj. To je zahtjevala i američka ministrica H. Clinton, da se uvedu izrazi „roditelj 1“ i „roditelj 2“.⁸³

3.5. Homofobija

Homofobija je iracionalan strah, mržnja, predrasude ili diskriminacija prema homoseksualnim ili biseksualnim osobama (LGBT osobama), uključujući osobe koje netko takvima doživljava iako ne moraju biti lezbijka ili gej.⁸⁴

Europski parlament je 11. siječnja 2006. godine donio rezoluciju o homofobiji u Europi. Tijekom glasanja 394 zastupnika/ce se izjavnilo „za“, 176 „protiv“ i 72 „suzdržana“. Time je izglasana rezolucija o planu EU-a protiv homofobije i diskriminacije na temelju spolne orijentacije i rodnog identiteta.

Rezolucija oštro osuđuje svaku diskriminaciju na temelju spolne orijentacije i rodnog identiteta te izražava iznimno žaljenje što se temeljna prava lezbijskih, homoseksualnih, biseksualnih, transrodnih i interseksualnih osoba (LGBTIQ populacija⁸⁵) i dalje ne podržavaju u potpunosti u Europskoj uniji.⁸⁶

⁸² Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 143.-144.

⁸³ Usp. G. KUBY, *Isto*, str. 277.

⁸⁴ D. POREDOŠ LAVOR, M. ŠUPERINA, *LGBTIQ osobe – izazov struke i društvene tolerancije*, u: *Policija i sigurnost*, 22. (2013.) 1., str. 162.

⁸⁵ LGBTIQ populacija – skraćeni je naziv za lezbijke, gay, biseksualne, transrodne, interseksualne i queer osobe. To je krovni termin za sve identitete koji proizlaze iz spolnih i rodnih značajki.

Homofobija se u privatnom i javnom okruženju očituje u govoru mržnje i pozivu na diskriminaciju. Stoga europski parlament od država članica zahtjeva:

- da pojačaju da pojačaju borbu protiv homofobije odgojnim mjerama u školama, na sveučilištima i u medijima ili pomoću pravnih i upravnih propisa kao i zakonskih mjera
- da osiguraju izrazito učinkovito kažnjavanje govora mržnje prožeta homofobijom i poticanja na diskriminaciju
- da na svim područjima zabrane diskriminaciju na temelju spolne orijentacije
- da prilikom raspodjele sredstava uzmu u obzir borbu protiv homofobije i da Europskom parlamentu dojavu svaki propust koji država članica napravi u provedbi te mjere
- da poduzmu sve mjere u svrhu ostvarenja temeljne ravnopravnosti u svome državnom i pravnom ostvarenju

U tim se zahtjevima otvoreno očituje totalitaristički duh. Narod treba preodgojit u duhu drukčijih moralnih vrijednosti. Ako ni to ne bude dovoljno, treba stvoriti zakone na temelju kojega će netrpeljivost biti izjednačena s govorom mržnje i procesuirati. Sve oblike diskriminacije treba izričito kažnjavati. U tu svrhu treba osigurati sredstva kako bi mogla strogo nadzirati taj postupak.⁸⁷

⁸⁶ Usp. <http://www.prs.hr/index.php/medunarodni-dokumenti/eu-dokumenti/943-europski-parlament-izglasao-rezoluciju-protiv-homofobije-i-diskriminacije-temeljem-spolne-orijentacije-i-rodnog-identiteta> (stranica konzultirana 4.9.2015.)

⁸⁷ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 122.

4. HOMOSEKSUALNOST I BRAK

U vrijeme kada se brak između muškarca i žene, kao temelj obitelji sve češće rastavlja, kada se rađa sve više vanbračne djece koja odrastaju sa samohranm majkama, vodi se žestoka borba za potpuno izjednačavanje istospolnog partnerstva s brakom. Iste društvene skupine koje se bore za slabljenje institucije braka istodobno se bore da pojam braka uključuje i istospolne veze. I to proglašavaju „ljudskim pravom“.⁸⁸

Obmana je da se homoseksualne osobe⁸⁹ boreći se za zakonsko priznanje svojih bračnih zajednica, bore za svoja ljudska prava, jer ljudska su prava samo ona koja neotuđivo pripadaju svim ljudskim osobama. Mogu biti ugrožena ljudska prava homoseksualaca, kao i heteroseksualnih osoba, ali to se nipošto ne događa uskraćivanjem tobožnjeg prava na brak.⁹⁰

„Brak jednog muškarca i jedne žene nije ista stvar što i zajednica dvije osobe istoga spola. Dobro razlikovati, ne znači diskriminirati, nego upravo suprotno – znači poštivati“, izjavio je papa Franjo u pismu podrške direktoru odjela za laike BK Argentine, koja se prije tri godine pripremala zakonski izjednačiti istospolne zajednice s brakom.

Kroz nekoliko desetljeća pripadnici radikalnih homoseksualnih manjina uspjeli su za svoje posebne interese prisvojiti terminologiju ljudskih prava⁹¹ i uništiti prvobitno značenje terminologije. Takvim postupcima ljudska prava gube svoj univerzalni karakter. A ta prava mogu očuvati karakter univerzalnosti samo ako njihovi temeji imaju univerzalni karakter. A ti temeji su priroda čovjekova koja se rađa kao muškarac ili kao žena i koji je suprotnom spolu komplementarna nadopuna u reprodukciji.

⁸⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 255.-256.

⁸⁹ Između trećine i polovine muškaraca žive kao homoseksualni par, često zajednički stanujući. Kada se radi o vjernicima kršćanima, onda svaki treći želi živjeti po uzoru na heteroseksualni par, a ne želi stalno mijenjati partnera.

⁹⁰ L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 252.

⁹¹ Pod izrazom ljudska prava općenito se misli na temeljne političke slobode, pravo na život i cjelovitost ljudske osobe, na slobodu mišljenja i vjere, na slobodu kretanja unutar svoje i drugih država. Usp. M. BIŠKUP O.P., *Ljudska prava. Povijesno-teološki osvrt*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010.

Nova formulacija temeljnih prava koja su 1950. godine Europskom konvencijom o zaštiti ljudskih prava⁹² utvrđena kao međunarodna obaveza, bila je priprema za izjednačavanja istospolnog partnerstva s brakom.⁹³

4.1. Tendencije izjednačavanja homoseksualnog braka s heteroseksualnim

Homoseksualnoj vezi nedostaje mogućnost razmnožavanja, stoga se nju ne može opravdano tretirati kao da tu mogućnost posjeduje. Ako smatramo da postoji potreba za zakonskog reguliranja izvanbračnih veza tj. ako uspostavljamo novi pravni institut za životne zajednice koje će imati niži prag od braka i neće poznavati mogućnost prirodnog roditeljstva, onda za to ne može biti odlučujuća seksualna sklonost.⁹⁴

Istraživanja pokazuju da mnogo homoseksualnih osoba sklapa heteroseksualni brak. Većina homoseksualnih osoba barem su jednom živjele ili žive u braku. Mnogo osoba kasnije otkriva da su homoseksualno usmjerene te prakticiraju svoju homoseksualnost. I dalje ostaju u braku i tako žive podvojenim životom, dok se neki ne upuštaju u homoseksualnu aktivnost. Zbog toga trpe i žive u strahu i nesigurnosti.

Neki homoseksualci sklapaju heteroseksualni brak⁹⁵ u nadi da će to riješiti njihov problem, da će se promijeniti i osloboditi tih nagnuća. Ima onih koji to čine pod pritiskom svojih najbližih. Katkada se voli osoba drugog spola tako jako da se želi s tom osobom živjeti u braku, makar tjelesna komponenta bračnoga života bila u drugom planu.⁹⁶ Brak kao lijek protiv homoseksualnosti je besmislen jer partnera degradira i čini ga sredstvom za postignuće vlastitih ciljeva.

Prije braka homoseksualna osoba je dužna informirati heteroseksualnu osobu o svome stanju, jer svatko ima pravo na istinu o tom području života. Homoseksualna struktura osobe je dominantna nad heteroseksualnom što nije u skladu s zahtjevima bračnog života.⁹⁷

⁹² www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda (stranica konzultirana 5.9.2015.)

⁹³ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 260.

⁹⁴ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 76.

⁹⁵ Brak sklopljen između homoseksualne i heteroseksualne osobe redovito nije uspješan i kratko traje (u prosjeku tri godine). U tim brakovima vlada nezadovoljstvo osjećaj neuspjeha i promašenosti.

⁹⁶ Usp. P. ŠOLIĆ, *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002., str. 127.

⁹⁷ Usp. P. ŠOLIĆ, *Isto*, str. 128.

Pred kraj lipnja 2010. završen je jedan sudski spor koji su pokrenula dva homoseksualca iz Austrije i dovela ga sve do Europskog suda za ljudska prava kako bi se izborili za sudsko priznanje „homoseksualnog braka“ kao ljudskog prava. Europski sud za ljudska prava donio je presudu: „Europska konvencija o ljudskim pravima ne obvezuje države da omoguće homoseksualnim parovima pravo na slapanje braka.“⁹⁸

Homoseksualna aktivnost se protivi i temeljnom moralnom načelu prema kojemu je samo u braku dopuštena seksualna aktivnost, jer je brak prema Božjem planu i prema ljudskoj naravi, jedino mjesto potpune i isključive ljubavi i, dosljedno tome, i spolnih čina koji su izraz te ljubavi. Homoseksualno ponašanje je protiv biblijske simbolike, značenja i svrhe seksualnih moći i stoga osoba koja se ponaša homoseksualno djeluje nemoralno.

Homoseksualci isključuju i drugi cilj spolnosti: prokreaciju jer ona u istospolnom odnosu nije moguća. Homoseksualna aktivnost ne izražava komplementarno sjedinjenje koje je sposobno prenijeti život. Time je ubijen bogati simbolizam i značenje bračnog čina, jer nema ni prokreacije, a nema ni pravog sjedinjenja, već to ostaje narcisoidni autoerotizam i surogat koji ne može zadovoljiti dubinskim seksualnim zahtjevima, kako onim obiteljskim tako ni onim ljubavnim, jer homoseksualna ljubav nikada ne može postati znak autentične ljudske ljubavi.⁹⁹

Homoseksualna veza neće postati brakom samo zato što je nazivamo brak, jer je brak veza muškarca i žene. Ono je i zajedništvo čitavoga života, sjedinjenje božanskoga i ljudskoga prava. Kardinal Joachom Meisner tom racionalno-filozofskom argumetu dodaje i jedan teološki, rekavši da vjerska zajednica proizašla iz utjelovljenja Sina Božjega ne može biti ravnodušna prema tjelesnosti i seksualnosti. Budući da tijelo nije bezvijedno Crkva odbacuje umjetne metode spriječavanja začeca kao manipulaciju u jednom bitnom području, odbacuje i umjetnu oplodnju kod ljudi kao tehnički zahvat u jedn konkretno cjelovito događanje, te ne može previdjeti biološke razlike i odriče se naziva brak homoseksualnoj vezi. Brak i obitelj povlašteni su u vidu nezaobilazne

⁹⁸ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 266.

⁹⁹ L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: *Crkva u svijetu*, 38. (2003.) 2., str. 257.-258.

uloge u društvu. Dati nekomu povlastice jer nečemu doprinosi, a drugome dati iste povlastice bez doprinosa, nije jednako tretiranje nego nejednak tretman.¹⁰⁰

Izjednačavanje istospolnog partnerstva s brakom između muškarca i žene jest povijesni raskid s tisućljetnom svijesti o braku i obitelji te s cjelokupnom dosadašnjom pravnom poviješću. Brak je institucija koja je iznad politike, a on se u svojoj biti usmjeren na reprodukciju. Brak ne postoji zahvaljujući državi ali ga država, sukladno *Općoj deklaraciji o pravima čovjeka* iz 1948. godine mora priznavati kao temeljnu jedinicu društva, poticati ga i štiti, jer brak na jedinstven i nezamjenjiv način služi općem dobru.¹⁰¹

4.2. Tendencije legaliziranja posvajanja djece od strane istospolnih zajednica

Dopustiti homoseksualcima da usvoje dijete čak i ako pretpostavimo najbolju volju obojice, bio bi zločin prema djetetu: ne zato što bi njih dvojica bili nesposobni voljeti dijete, nego zato što su za dobro djeteta potrebni oboje: muž i žena, otac i majka.

Dobra, intimna i topla obiteljska sredina, emocionalno i privlačno ozračje te sigurnost koju pružaju zdravi obiteljski odnosi, preduvjet su uspješnog razvitka osobnosti. Obiteljski odnosi su prvi društveni odnosi u kojima dijete živi i stječe prva iskustva. Roditelji su prvi predstavnici dominantne kulture i modeli prema kojima djeca usvajaju vrijednosti na kojima izgrađuju socijalni i individualni identitet.¹⁰²

U *Povelji Europske unije o temeljnim ljudskim pravima*¹⁰³ koja je stupila na snagu 2009., više nema spomena o muškarcima i ženama, nego se potvrđuje da o bračnom i obiteljskom pravu odlučuju pojedine države članice. U obrazloženju se navodi da su muškarac i žena ukonjeni kako bi pravo na brak moglo biti suvremenije formulirano. Europski parlament od 1994. redovito donosi odluke u kojima zahtjeva jedna prava za homoseksualce i lezbijke u Europskoj uniji uključujući i homoseksualni brak i mogućnost posvajanja djece za isto-spolne parove.

Europska komisija polagano je proširila zakone o suzbijanju diskriminacije, a države članice te su zakone potom ugradile u svoje državne zakone.

¹⁰⁰ Usp. A. LAUN, *Homoseksualnost s katoličkoga gledišta*, Verbum, Split, 2003., str. 76.

¹⁰¹ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 257.

¹⁰² Usp. S. VULETIĆ, *Bioetika, Scripta ad usum privatum*, KBF, Đakovo, akad. god. 2014./2015.

¹⁰³ www.europarl.europa.eu (stranica konzulitana 28.9.2015.)

Odlučujući korak napravljen je kada je u *Amsterdamski ugovor*¹⁰⁴ 1999. godine uvrštena spolna diskriminacija kao kriterij za suzbijanje diskriminacije. Europski parlament je 2009. godine odlučio postrožiti smjernice po pitanju suzbijanja diskriminacije, točnije smjernice za provedbu osnovnog načela jednakog postupanja, bez obzira na vjeru ili svjetonazor, invalidnost, dob ili spolno opredjeljenje.¹⁰⁵

Zemlje u kojima je dozvoljeno posvajanje djece od strane gej i lezbijskih parova su: Švedska, Nizozemska, Andora, Španjolska, Kanada, Ujedinjeno Kraljevstvo (osim Sjeverne Irske), Južnoafrička Republika, Belgija, pojedini dijelovi SAD-a (Kalifornija, Massachusetts, New Jersey, New Mexico, New York, Ohio, Vermont, Washington (savezna država), Wisconsin i Washington, D.C.), pojedni dijelovi Australije (teritorij Australanskog glavnog grada i Zapadna Australija).¹⁰⁶

Jedan od ciljeva u borbi za potuno izjednačavanje homoseksualnog partnerstva s brakom jest pravo istospolnih parova na posvajanje djece. Za posvajanje pastoraka odnijeli su pobjedu još 2005., a odnosi se na slučaj kada otac primjerice otkrije svoje homoseksualne sklonosti razvede se od supruge i poveže se s nekim muškarcem. Taj muškarac tj.očev partner, može posvojiti biološko dijete tog oca.

LGBT udrugama nije dovoljno da mogu posvajti pastorku. Žele da im se omogući svaki oblik posvajanja i svaku drugu odluku proglašavaju diskriminacijom i kršenjem ljudskih prava homoseksualaca. Uvjeti za posvajanje su vrlo strogi¹⁰⁷. U pravilu bi posvojitelji trebali biti vjenčani i sposobni dijete emocionalno prihvatiti kao svoje i omogućiti mu bolje uvjete socijalizacije.

Kakva je ljudskost društva koja daje odraslima pravo na djecu a uskraćuje djeci pravo da ima i majku i oca. Čak ni biološki roditelji nisu vlasnici svoje djece, nego im je ono povjereno da im osiguraju najbolje uvjete za razvoj njegove jedinstvene osobnosti.¹⁰⁸

¹⁰⁴ www.europarl.europa.eu (stranica konzultirana 1.9.2015.)

¹⁰⁵ Usp. G. KUBY, *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013., str. 263.

¹⁰⁶ Usp. <http://www.crol.hr/>

¹⁰⁷ U Engleskoj su zatvarane sve katoličke agencije za posvajanje djece zato što su odbijale dati djecu na usvajanje homoseksualnim parovima.

¹⁰⁸ Usp. G. KUBY, *Nav. dj.*, str. 269.

5. HOMOSEKSUALNA PROSUDBA I PRAVO NA ZASNIVANJE ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Homoseksualne udruge agresivno napadaju tradicionalne vrijednosti, pokušavajući izvrnuti temeljne principe na kojima počiva ljudsko društvo. Tako se i u Hrvatskoj posljednjih godina raspravljalo o tome da homoseksualni partneri dobiju pravo da mogu registrirati svoje partnerstvo, te biti izjednačeni sa bračnim partnerima u većini ostalih prava.

Prema popisu stanovništva u Hrvatskoj 2011. godine, 0.004 % građana je živjelo u ovakvim zajednicama. Ipak, većina populacije, oko 70% odbacuje homoseksualnost kao praksu, pa bismo mogli reći da smo u tom smislu, u skladu sa tradicionalnim moralnim vrijednostima. Odobravanje homoseksualnosti raste kod mlađih naraštaja. Homoseksualnost jasno odbacuje više od 80% ispitanika starijih od 58 godina i oko 50% mlađih od 28 godina. Valja napomenuti da homoseksualnu praksu više odbacuje muški u odnosu na ženski dio populacije. Dok su muškarcu skloniji podržavati prostituciju i izvanbračne afere, žene su spremnije odobriti homoseksualnost, te stil života samohrane majke.¹⁰⁹

Lezbijska grupa, *Kontra* i grupa, *Iskorak*, su 9. listopada 2009. godine uputile Otvoreno pismo¹¹⁰ Vladi Republike Hrvatske da podrži *Prijedlog Obiteljskog zakona* što ga predlaže Ministarstvo rada i socijalne skrbi, jer se u njemu reguliraju određena prava koja se odnose na životne zajednice osoba istoga spola. Ujedno ukazuju Vladi da bi tim zakonom, Republika Hrvatska pokazala da, uvažavanjem čitavog niza dokumenata i preporuka Ujedinjenih naroda, Europske unije i Vijeća Europe, teži transformaciji u suvremenu demokratsku građansku državu.

Potaknut tom medijskom kampanjom o homoseksualnosti, posebice *Nacrtom obiteljskog zakona* i Ured Hrvatske biskupske konferencije za obitelj je organizirao okrugli stol o homoseksualnosti u Zagrebu 20. 11. 2002. na temu „Homoseksualnost – stanje ili opredjeljenje“, na kojemu su nastupila dva poznata moralista, dr. sc. J. Grbac

¹⁰⁹ S. BALOBAN, G. ČRPIĆ, *Spolnost - odnos prema seksualnom ponašanju*, u: BS 70 (2000.) 2., str. 411. - 412.

¹¹⁰ Usp. www.gay.hr (stranica konzultirana 1.9.2015.)

iz Rijeke, dr. V. Pozaić iz Zagreba, psihijatar dr. sc. V. Gruden iz Zagreba, zauzeti katolički djelatnik S. Lice i Dorino Manzin, predsjednik udruge Iskorak.¹¹¹

5.1. Prikaz Zakona o životnom partnerstvu osoba istoga spola u Republici Hrvatskoj

Hrvatski sabor je izglasao Zakon o životnom partnerstvu osoba istoga spola¹¹² čime je hrvatsko zakonodavstvo po prvi puta u svojoj povijesti priznalo postojanje jedne takve zajednice. Ovim Zakonom o životnom partnerstvu osoba istoga spola uređuje se životno partnerstvo istospolnih osoba, načela, sklapanje i prestanak životnog partnerstva, postupci nadležnih tijela u svezi sa sklapanjem i prestankom životnog partnerstva, vođenje registra o životnom partnerstvu te pravni učinci životnog partnerstva.

Životno partnerstvo je zajednica obiteljskog života dviju osoba istog spola sklopljena pred nadležnim tijelom u skladu s odredbama ovoga Zakona.

Neformalno životno partnerstvo je zajednica obiteljskog života dviju osoba istog spola, koje nisu sklopile životno partnerstvo pred nadležnim tijelom, ako zajednica traje najmanje tri godine i od početka je udovoljavala pretpostavkama propisanim za valjanost životnog partnerstva.

Životno partnerstvo zasniva se na načelima ravnopravnosti, međusobnom poštovanju dostojanstva, međusobnom pomaganju i uvažavanju životnih partnera. Zabranjen je svaki oblik nasilja u zajednici obiteljskog života, a prevencija, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u njoj uređuje se posebnim zakonom. Zabranjen je svaki oblik diskriminacije, izravne i neizravne, temeljem sklopljenog životnog partnerstva, seksualne orijentacije i rodnog identiteta.¹¹³

Za sklapanje životnog partnerstva potrebno je:

1. da su osobe koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo istog spola
2. da su osobe izjavile svoj pristanak za sklapanje životnog partnerstva
3. da je životno partnerstvo sklopljeno pred matičarom.

¹¹¹ L. TOMAŠEVIĆ, *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: Crkva u svijetu, 38. (2003.) 2., str. 250.-252.

¹¹² www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola (stranica konzultirana 1.9.2015.)

¹¹³ Usp. *Isto*.

Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba koja nije navršila osamnaest godina života i osoba nesposobna za rasuđivanje te krvni srodnici u ravnoj lozi, a u pobočnoj lozi do četvrtog stupnja. Životno partnerstvo ne može sklopiti osoba koja je već u životnom partnerstvu ili u braku.

Ako matičar utvrdi da nije ispunjena koja od pretpostavki za sklapanje životnog partnerstva, usmeno će priopćiti osobama da nije dopušteno sklapanje životnog partnerstva i o tome sastaviti bilješku u prijavi. Matičar će na prijedlog osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo odrediti dan za sklapanje životnog partnerstva u pravilu u razdoblju od tridesetog do četrdeset petog dana od dana podnošenja prijave. Sklapanje životnog partnerstva obavlja se na svečan način u službenoj prostoriji ili na drugom prikladnom mjestu, o čemu na prijedlog stranaka odluku donosi matičar. Životno partnerstvo sklapa se u nazočnosti osoba koje namjeravaju sklopiti životno partnerstvo, matičara i dvaju svjedoka. Svjedok koji prisustvuje sklapanju životnog partnerstva može biti svaka punoljetna i poslovno sposobna osoba. Izjavu o pristanku potpisat će životni partneri, svjedoci i matičar. Životno partnerstvo matičar će upisati u registar životnog partnerstva te životnim partnerima izdati izvadak iz registra životnog partnerstva.

Sud će raskinuti životno partnerstvo:

1. na sporazumni prijedlog životnih partnera
2. ako utvrdi da su odnosi teško i trajno poremećeni ili
3. ako je od prestanka životne zajednice protekla godina dana.¹¹⁴

Životni partneri sporazumno i zajednički odlučuju o svim pitanjima od značaja za zajednički život. Životni partneri imaju pravo na zaštitu privatnosti obiteljskog života i pravo na međusobno zajedništvo te obvezu međusobnog pomaganja u slučajevima bolesti. Životni partneri imaju jednaka postupovna prava i status u svim sudskim i upravnim postupcima kao i bračni drugovi.¹¹⁵

Izrazi koji se koriste u ovome a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

¹¹⁴ Usp. <http://www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola> (stranica konzultirana 2.9.2015.)

¹¹⁵ Usp. *Isto*

O zajednicama osoba istog spola civilne vlasti zauzimaju različite stavove. Ponekad se ograničavaju na toleriranje te pojave; ponekad promiču zakonsko priznanje takvih zajednica uz izgovor da se izbjegne diskriminacija onih koji žive s osobom istog spola; u nekim slučajevima čak favoriziraju zakonsku jednakost zajednica osoba istog spola s brakom u pravom smislu riječi, ne isključujući ni priznanje pravne sposobnosti za posvajanje djece.

Zakonskom priznanju zajednica osoba istog spola ili njihovu zakonskom izjednačavanju s brakom uz pristup pravima koja su vlastita braku, dužnost je suprotstaviti se jasno i odlučno. Mora se uzdržati od svakog oblika formalne suradnje u promulgiranju ili primjeni tako nepravednih zakona kao i od materijalne suradnje na planu primjene istih zakona.

U toj materiji svatko se može pozvati na pravo prigovora savjesti. Civilni zakon ne može proturiječiti ispravnom razumu, a da ne izgubi snagu obveze savjesti. Svaki zakon što ga donesu ljudi ima snagu utoliko ukoliko je u skladu s naravnim zakonom i poštuje neotuđiva prava svake osobe. Zakoni skloni zajednicama istog spola protivni su ispravnom razumu jer zajednici dviju osoba istog spola daju pravne sigurnosti slične onima koje uživa ustanova braka. Stoga ozakonjenje zajednica osoba istoga spola bilo bi uzrokom iskrivljene percepcije temeljnih moralnih vrednota te obezvrjeđivanju bračne ustanove.

U zajednici osoba istog spola potpuno su isključeni biološki i antropološki elementi braka i obitelji. One nisu kao što smo već ranije spominjali u stanju primjereno osigurati rađanje i produžetak ljudske vrste.

Uključiti djecu u zajednicu istog spola putem posvojenja znači činiti nasilje nad tom djecom u smislu iskorištavanja njihova stanja slabosti da bi ih uključilo u okruženje koje ne pogoduje njihovom punom ljudskom razvoju.

Ako bi se s pravnog gledišta brak između dviju osoba različitog spola shvaćao kao jedan od mogućih brakova time bi pojam braka doživio golemu promjenu i učinila bi za neizmjeru šteta za opće dobro. Stavljajući zajednicu istog spola na pravnu razinu sličnu onoj na kojoj je brak država zapada u proturječje s vlastitim dužnostima.

Uskraćivanje društvenoga i pravnog statusa braka oblicima života koji niti jesu niti mogu biti bračni ne protivi se pravednosti nego, narotiv, pravednost to uskraćivanje zahjeva.¹¹⁶

5.2. Pravo na posvajanje djece istospolnih zajednica u Republici Hrvatskoj

Prijedlog zakona o životnom partnerstvu istospolne parove izjednačava djelomično s bračnom zajednicom. Glavna razlika između istospolnih i bračnih zajednica odnosi se, prema nacrtu zakona, na položaj djece s obzirom da nije predviđena mogućnost posvajanja za životne partnere. Međutim, moći će dobiti roditeljsku skrb nad biološkom ili posvojenom djecom svojih partnera s kojima žive, a partnerice koje su se liječile od neplodnosti moći će se podvrgnuti medicinski potpomognutoj oplodnji.

Prema članku 133. stavak 2 Obiteljskog zakona, dijete može posvojiti i osoba koja nije u braku ako je to od osobite koristi za dijete.¹¹⁷ Prema *Zakonu o istospolnim zajednicama u Republici Hrvatskoj*, životni partner roditelja djeteta ima pravo ostvarivati roditeljsku skrb o djetetu. Oba roditelja zajednički ili roditelj koji samostalno ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu u cijelosti, mogu ostvarivanje roditeljske skrbi o djetetu djelomično ili u cijelosti privremeno povjeriti životnom partneru ako ispunjava pretpostavke za skrbnika propisane posebnim zakonom kojim se uređuju obiteljski odnosi. U hitnim slučajevima, kad prijeti neposredna opasnost za dijete, životni partner ima pravo donijeti hitne odluke o poduzimanju nužnih radnji u skladu s djetetovom dobrobiti i o tome odmah obavijestiti roditelja. Svakodnevne odluke u vezi s djetetom može donositi i životni partner uz pristanak roditelja djeteta. Ako je u obiteljskoj zajednici životnih partnera živjelo maloljetno dijete, bivši životni partner koji nije roditelj djeteta može podnijeti prijedlog sudu za ostvarivanje osobnih odnosa s djetetom. Pravo na ostvarivanje osobnih odnosa imaju obostrano dijete i životni partner ako je duže vrijeme živio s djetetom i kroz to se vrijeme brinuo o djetetu ili s njim ima razvijen emocionalni odnos.¹¹⁸

¹¹⁶ Usp. KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Promišljanja u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Rim, 3. lipnja 2003., Verbum, Split, 2003., str. 10.-17.

¹¹⁷ Usp. http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_75_1404.html (stranica konzultirana 2.9.2015.)

¹¹⁸ Usp. www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola (stranica konzultirana 2.9.2015.)

Da bi smo razumjeli zašto je nužno suprotstaviti se prijedlozima kojima je cilj legalizacija zajednica osoba istoga spola, potrebna su neka etička promišljanja, a koja su različitog reda:

a) Promišljanja ispravno - razumskoga reda

Zadaća je civilnog zakona ograničenijeg opsega od zadaće moralnog zakona ali civilni zakon ne može proturiječiti ispravnom razumu, a da ne izgubi snagu obveze savjesti svaki zakon što ga donesu ljudi ima snagu zakona ukoliko je u skladu s naravnim moralnim zakonom, koji ispravan razum prepoznaje, te ukoliko osobito poštuje neotuđiva prava svake osobe. Zakoni skloni zajednicama osoba istoga spola protivni su ispravnom razumu, jer zajednici dviju osoba istoga spola daju pravne sigurnosti slične onima koje uživa ustanova braka. Dakle, država ne bi mogla ozakoniti te zajednice, a da ne iznevjeri dužnost promicanja i zaštite ustanove braka koja je bitna za opće dobro. Ozakonjenje zajednica osoba istoga spola bilo bi uzrokom pomućenju percepcije nekih temeljnih moralnih vrednota, te obezvrijeđenju bračne ustanove.

b) Promišljanja biološkog i antropološkog reda

U zajednici osoba istoga spola potpuno su isključeni biološki i antropološki elementi braka i obitelji, na kojima bi se moglo razumno temeljiti zakonsko priznanje takvih zajednica. One nisu u stanju primjereno osigurati rađanje i produžetak ljudske vrste. Eventualno pribjegavanje sredstvima, koja su im na raspolaganje stavila nedavna otkrića na području umjetne oplodnje, osim što uključuju teške nedostatke poštivanja ljudskog dostojanstva, uopće ne bi promijenilo tu neprikladnost. U zajednicama osoba istoga spola također je posve odsutna supružnička dimenzija koja predstavlja ljudski i uređeni oblik spolnih odnosa. Oni su ljudski kad i ukoliko izražavaju i promiču uzajamnu pomoć spolova u braku te ostaju otvoreni prenošenju života. Kao što iskustvo pokazuje, odsutnost spolne bipolarnosti stvara zapreke normalnom razvoju djece koju se eventualno uključi u te zajednice. Njima nedostaje iskustvo majčinstva ili očinstva. Uključiti djecu u zajednice osoba istoga spola putem posvojenja znači upravo činiti nasilje nad tom djecom u smislu iskorištavanja njihova stanja slabosti da bi ih se uključilo u okružje koje ne pogoduje njihovu punom razvoju. Takva bi praksa zasigurno bila teško nemoralna i u otvorenom proturječju s načelom što ga je priznala i *Međunarodna konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta*, prema kojoj je najviši

interes koji u svakom slučaju treba očuvati upravo interes djeteta, najslabije i najranjivije strane.

c) Promišljanja društvenog reda

Svoj opstanak društvo duguje obitelji zasnovanoj na braku. Neizbježna posljedica zakonskog priznanja zajednica osoba istoga spola jest redefiniranje braka, koji time postaje ustanova koja u svojoj zakonski priznatoj biti, gubi bitno uporište s obzirom na čimbenike vezane uz heteroseksualnost, kao primjerice prokreativnu i edukativnu zadaću. Stavljajući zajednicu osoba istoga spola na pravnu razinu sličnu onoj na kojoj je brak ili obitelj, država djeluje samovoljno i zapada u proturječje sa vlastitim dužnostima. U prilog ozakonjenju zajednica osoba istoga spola ne može se pozivati princip poštovanja i nediskriminacije bilo koje osobe. Razlikovanje osoba, odnosno uskraćivanje društvenog priznanja ili blagodati uistinu su neprihvatljivi samo ako se protive pravednosti. Uskraćivanje društvenoga i pravnog statusa braka oblicima života koji niti jesu niti mogu biti bračni ne protivi se pravednosti, nego pravednost to uskraćivanje zahtijeva. Zajednice osoba istog spola čak ni približno ne vrše uloge za koje brak i obitelj zaslužuju posebno i pravno priznanje, naprotiv, postoje valjan i razlozi za tvrdnju kako su takve zajednice štetne za ispravan razvoj ljudskog društva, poglavito ako bi se povećao njihov stvaran utjecaj na društveno tkivo.

d) Promišljanja pravnog reda

Budući da su bračni parovi jamci slijeda naraštaja, pa su dakle, od iznimnog javnog interesa, civilno im pravo udjeljuje institucionalno priznanje. Zajednice osoba istoga spola ne zavrjeđuju posebnu pozornost pravnog poretka jer ne obnašaju naprijed rečenu ulogu za opće dobro.

Dakle, Crkva naučava da poštovanje prema homoseksualnim osobama ni na koji način ne može uključivati odobrenje homoseksualnog ponašanja ili zakonsko priznanje zajednica osoba istoga spola. Opće dobro zahtjeva da se zakoni priznaju, promiču i štite bračnu zajednicu kao temelj obitelji, osnovne stanice društva. Zakonski priznati zajednice osoba istog spola ili ih izjednačiti s brakom, značilo bi ne samo odobriti nastrano ponašanje, s posljedicom da ga se učini uzorom u sadašnjem društvu, nego i

zamračiti temeljne vrijednosti koje su zajednička baština čovječanstva. Takve vrijednosti Crkva ne može ne braniti poradi dobra ljudi i čitavog društva. ¹¹⁹

¹¹⁹ KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Promišljanje u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Rim, 3. Lipnja 2003., Verbum, Split, 2003., str. 4.-9.

Zaključak

Naše društvo od najranijih vjekova smatra obitelj temeljnom zajednicom društva i kao njezine članove smatra oca, majku i djecu ili pak širu obiteljsku zajednicu koja obuhvaća i ascendente, braću, sestre, rodbinu. Kako se sve mijenja i civilizacija napreduje prema otvorenijem društvu, i sam pojam i shvaćanje obitelji se preobražava.

Oko homoseksualnosti se „lome mnoga koplja“, mnogo se o tome piše i diskutira. Pitanje homoseksualnosti je u posljednje vrijeme sve aktualnije i ono okupira umove, kako pojedinca, tako i državnika i Crkve. Razlog tome je traženje istospolnih zajednica da im se omogući sklapanje valjanog braka te posvojenje, rađanje i odgajanje djece u tako izmjenjenom obliku i poimanju obitelji.

Homoseksualnih parova bilo je i prije, samo to u strogim društvenim okvirima nije bilo prihvaćeno, niti su pojedinci imali mogućnosti da si dopuste takvo deklariranje zbog različitih društvenih sankcija. Danas je više razvijenih zemalja svijeta u kojima se tzv. borci za ljudska prava zalažu za prava osoba istospolne orijentacije. Sve više zemalja po tom pitanju popušta. Tako u gotovo svakoj državi u Europi, pa i u Hrvatskoj, imamo neki oblik uređenja istospolnih zajednica. Neke idu toliko daleko (npr. Nizozemska) da takav oblik pravno uređenih istospolnih zajednica izjednačuje s brakom. Takva inicijativa se pojavljuje u sve više zemalja.

Crkva definira brak kao zajednicu muškarca i žene. Pokušaj izjednačavanja istospolnih zajednica i braka se protivi samoj naravi braka, protivi se naravnom redu te se smatra nedopustivim i svaku inicijativu koja polazi od izjednačavanja istospolnih zajednica i braka Crkva osuđuje.

Iako je homoseksualnost oduvijek poznata čovjeku, znanstvenici i stručnjaci se ne mogu složiti o uzrocima nastanka homoseksualnosti. Istraživanja naime pokazuju da u nekim slučajevima homoseksualnost nastaje kao posljedica ranog razvoja ličnosti pojedinca. Zbog neadekvatne uloge oca ili majke, trauma proživljenih u djetinjstvu i slično, moguće je da neke osobe razviju jaču privrženost prema osobama istoga spola koja se manifestira i na planu spolnosti. Ukoliko se radi o takvom slučaju rane traume vrlo je vjerojatno da se psihoterapijom takvo stanje može promijeniti. Tada zapravo i ne govorimo o promjeni koliko o povratku u stanje ravnoteže koje je nekada ranije narušeno. No s druge strane, postoji i određeni broj osoba koje za sebe tvrde da nisu imale nikakvih problema u razvoju, ali da i dalje osjećaju isključivu privlačnost prema

osobama istoga spola. Sve je manje pak znanstvenika koji smatraju homoseksualnost genetski uvjetovanom stvarnošću.

Službeni nauk Crkve prema Katekizmu Katoličke Crkve donosi, da psihički nastanak istospolnih sklonosti ostaje velikim dijelom neprotumačiv. Na homoseksualnu sklonost se gleda kao teški moralni nered, oslanjajući se na Sveto pismo, koje ih prikazuje kao teško izopačenje. Predaja je uvijek tvrdila da su čini homoseksualni u sebi neuredni.¹²⁰ I Crkva u suvremenom svijetu, a prema zahtjevima sve većeg broja populacije koji traže prava homoseksualaca, sve više tome govori i piše. Službeni stav Crkve utoliko je izmjenjen kroz povijest, ukoliko se ističe razlika između homoseksualne sklonosti i homoseksualnog ponašanja. Osobe koje osjećaju snažnu sklonost prema osobama istog spola Crkva ne osuđuje nego nastoji evangelizirati. Ako neka osoba ima homoseksualne sklonosti, barem u Crkvi bi trebala nailaziti na poštivanje, suosjećanje i obazrivost. Tako će moći slobodnije i bez grča analizirati svoje stanje i svoje sklonosti. A ako nakon primijeti da posjeduje određene fiksacije ili frustracije koje joj predstavljaju prepreku u emocionalnoj percepciji osoba suprotnog spola, ništa ne priječi da zamoli stručnu pomoć. Molitva i sakramenti tu također mogu pomoći jer osoba tako uči promatrati svoje postupke i u odnosu na transcendentalnu dimenziju.

„Nemali broj muškaraca i žena pokazuju duboke homoseksualne težnje. Ne biraju oni svoje homoseksualno stanje; ono za većinu njih predstavlja kušnju. Zato ih treba prihvaćati s poštivanjem, suosjećanjem i obazrivošću. Te su osobe pozvane da u svom životu ostvare Božju volju, i ako su kršćani, da sa žrtvom Gospodinova Križa sjedine poteškoće koje mogu susresti uslijed svojega stanja“.¹²¹

Jednoj malobrojnoj manjini stanovništva, čije seksualne sklonosti odstupaju od sklonosti većine pošlo je za rukom svoje interese pretvoriti u glavnu temu kulturološkog rata. To iznenađuje, jer ispunjavanje tih interesa ne rješava egzistencijalne probleme društva nego ih samo povećava: donosi raspad obitelji i demografsku krizu.

¹²⁰ Usp. *Katekizam Katoličke Crkve*, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, 1994., br. 2357. (Ubuduće citirano KKC)

¹²¹ KKC 2358

Literatura

Crkveni izvori

Katekizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija – Glas Koncila, Zagreb, 1994.

KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Persona humana. Izjava Kongregacije za nauku vjere o nekim pitanjima seksualne etike*, Rim, 29. prosinca 1975., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2003.

KONGREGACIJA ZA NAUK VJERE, *Promišljanja u svezi sa zakonskim prijedlozima o priznavanju zajednica osoba istoga spola*, Rim, 3. lipnja 2003., Verbum, Split, 2003.

PAPA PAVAO II., *Ljudska spolnost: istina i značenje. Odgojne smjernice u obitelji*, Vatikan, 8. prosinca 1995., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1997.

SVETI ZBOR ZA KATOLIČKI ODGOJ, *Odgojne smjernice o ljudskoj ljubavi. Obris spolnoga odgoja*, Rim, 1. studenoga 1983., Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996.

Knjige

BIŠKUP O.P., M., *Ljudska prava. Povijesno-teološki osvrt*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2010.

COHEN, R., *Otvorenost homoseksualnosti. Naličje tolerancije*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013.

KUBY, G., *Svjetska seksualna revolucija. Uništenje slobode u ime slobode*, Naklada Benedikta, Zagreb, 2013.

LAUN, A., *Homoseksualnost s katoličkog gledišta*, Verbum, Split, 2003.

ŠOLIĆ, P., *Moralni aspekti ljudske seksualnosti*, Crkva u svijetu, Split, 2002.

VALJAN, V., *Moral spolosti, braka i obitelji*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 2002.

Članci

BALOBAN, S. - ČRPIĆ, G., *Spolnost - odnos prema seksualnom ponašanju*, u: Bogoslovska smotra, 70. (2000.) 2.

GALIĆ, B., *Seksistički diskurs rodnog identiteta*, Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociološka istraživanja okoline, 2004., 13.

MATIĆ, D. - KOPREK, I., *Bioetička i ideološka pozadina „rodne teorije“*, u: *Obnovljeni život*, 69. (2014.) 3.

POREDOŠ LAVOR, D. - ŠUPERINA, M., *LGBTIQ osobe – izazov struke i društvene tolerancije*, u: *Policija i sigurnost*, 22. (2013.) 1.

TOMAŠEVIĆ, L., *Fenomenologija i moralna prosudba homoseksualnosti*, u: *Crkva u svijetu*, 38. (2003.) 2.

Službene skripte

VULETIĆ, S., *Bioetika, Scripta ad usum privatum*, KBF, Đakovo, akad. god. 2014./2015.

Internet stranice

http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_06_75_1404.html

www.ffzg.unizg.hr/hre-edc/Deklaracijalj.pdf

www.gay.hr

www.iskorak.hr.

www.kontra.hr.

www.usud.hr/uploads/Odluka%20u%20povodu%20okon%C4%8Danja%20postupka%20nadzora%20nad%20ustavno%C5%A1%C4%87u%20i%20zakonito%C5%A1%C4%87u%20provo%C4%91enja%20dr%C5%BEavnog%20referenduma%20odr%C5%BEanog%201.12.2013.pdf

www.zakon.hr/z/364/%28Europska%29-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda

www.zakon.hr/z/732/Zakon-o-%C5%BEivotnom-partnerstvu-osoba-istog-spola

SADRŽAJ

Sažetak.....	1
Summary.....	2
Uvod	3
1. POJAM HOMOSEKSUALNOST I UZROCI NASTANKA.....	5
1.1. Pojam homoseksualnost	5
1.2. Uzroci nastanka homoseksualnosti	6
1.3. Oblici homoseksualnosti	9
1.4. Posljedice homoseksualnosti	10
1.5. Društveno normiranje homoseksualnosti	11
2. KATOLIČKI STAV PREMA HOMOSEKSUALNOSTI	14
2.1. Heteroseksualnost	14
2.2. Crkveni pogled na homoseksualnost.....	16
2.3. Promišljanja Crkve s obzirom na pravo homoseksualnih osoba na zasnivanje istospolnih zajednica.....	20
2.4. Teologija tijela Ivana Pavla II.....	21
3. PRAVO NA ZASNIVANJE ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA U EUROPI	23
3.1. Homoseksualna udruženja i pokreti.....	23
3.2. Odnos europskog zakonodavstva prema homoseksualnosti.....	25
3.3. Promoviranje rodne ideologije	28
3.4. Zakonodavstva koja promiču dostojanstvo obitelji	31
3.5. Homofobija.....	32
4. HOMOSEKSUALNOST I BRAK.....	34
4.1. Tendencije izjednačavanja homoseksualnog braka s heteroseksualnim.....	35
4.2. Tendencije legaliziranja posvajanja djece od strane istospolnih zajednica.....	37
5. HOMOSEKSUALNA PROSUDBA I PRAVO NA ZASNIVANJE ISTOSPOLNIH ZAJEDNICA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	39
5.1. Prikaz Zakona o životnom partnerstvu osoba istoga spola u Republici Hrvatskoj	40
5.2. Pravo na posvajanje djece istospolnih zajednica u Republici Hrvatskoj	43
Zaključak	47
Literatura.....	49

